

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCOUENEC

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Vera mučeništva

Verska misel in čustvovanje se nikoli ne dasta docela zatreti, saj po pravici pravi Salomon Reinech, da »ateizem ni bil nikoli in ne more biti nikjer drugje kakor samo v besedi.« Če se pa vera po sili zatere, prej ali slej oživi, zakaj potreba po absolutnem je tako zasidrana v človekovem srcu, da se ne loči od njega nikoli drugače kakor le na videz. Najbolj velja to za krščanstvo, ki je s svojimi idejami in moralnimi vrednotami neizkoreninljiv temelj naše kulture. To velja tudi za sodobno Rusijo, ki so jo njeni oblastniki na zunanjo popolnoma razbožili.

V Rusiji danes ni skoraj nobene cerkve več, v kateri bi se opravljala božja služba. Niti v najbolj skritih kotih Sibirije se ni ohranil noben božji hram in so vsi spremenjeni v muzeje, društvene domove, skladišča in avtogaraže. Pač pa narašča število skrivnih cerkva, to je privatnih domov ali koč ter podzemskih prostorov, tako zvanih zemljank ali jam in globeli sredi gozdov. Službo božjo pa opravljajo tako zvali bjeunji, stari popje in diakoni ali na novo posvečeni svečeniki in laiki, ki preobčeni v siromake ali potujoče delavce, romajo iz kraja v kraj, radi cesarja dobljajo svoje ime. Te bjeune bi srečal, če bi jih spoznal, tako na poljski meji in v gozdovih Bele Rusije kakor na sibirski prašumi, tako ob bregovih Baltika kakor ob obali Kaspijskega morja. Kljub tajni policiji se tudi še danes v brezbrizni matuški Rusiji človek lahko skriva pred oblastjo, zlasti če ima za seboj simpatije kmetijske prebivalstva. Bjeunstvo je dobro organizirano. Vsak član ima svoj točni potni načrt ter izkaznico, po kateri ga verniki spoznajo. Tudi bjeunke so, ki učijo krščanske resnice po zgledu katoliških katehistov po misijonskih deželah. Med seboj se imenujejo služabnike in služabnice božje po pravoslavnem običaju: rab ali rabinja božja. Kjerkoli se nahajajo, dobe stanovanje in hrano. Duhovniki opravijo svojo liturgijo in delijo zakramente ter imajo propoved, laiki pa opominjajo vernike k bogoljubnemu življenju in zvestosti do Kristusa in njegovega evangelija.

Med bjeuni ni več verskih ločin v prejšnjem smislu, ampak je strahovito preganjanje rodilo neko skupnost bivših sekt v bivšo uradno pravoslavno cerkev. Saj razkolništvo danes tudi nima nobenega pravega notranjega smisla, ker svojčas itak ni nastalo, če izvajamo samo tako zvane brezpopovce, iz kakšnih dogmatičnih razlik, ampak zaradi tega, ker je poddržavljenje pravoslavne cerkve v šestnajstem in sedemnajstem stoletju odbilo vernike, ki so s starimi oblikami svetih knjig in obredov hoteli tudi ohraniti prvobitnega apostolskega duha Cerkve. To so tako zvali staroverci, ki so bili in so v resnici najbolj goreči kristjani, kateri tudi pod boljševiškim terorjem niso zatajili svoje vere v Kristusa in božje kraljestvo na zemlji. Pravoslavna cerkev pa ee je v preganjanju temeljito izčistila in osvobodila spon cazaropapizma, tako da pravi evangeljski duh danes združuje ljudi, ki so prej drug drugega zaradi krivoverstva obsojali na dno pekla. Seveda je kljub temu še vedno nekaj sekt v Rusiji, ki pa se ne prištevajo k bjeunstvu, ampak živijo dalje svoje čudaško življenje (večinoma predstavljajo ostanek bogomilstva in manihejstva) in so obsojene k izumrtju, ker kopnijo pred splošno izobrazbo. Razume se, da za popolno korektnost verskega nauka, za katerega skrbje bjeuni, ni mogoče v vseh slučajih jamčiti, ker ne obstajajo več bogoslovne učilnice, ampak stari popje sami kje v skriti samoti, bodisi v vlemestu bodisi na vasi, na hitro nauče nadarjene mladeniče osnovnih pojmov bogoslovja, liturgije in krščanske morale, skofje pa jih potem prav tako tajno posvetijo. Ker pa v tem krogu vlada iskrena pobožnost, prava mučeniška poživovalnost in predvsem zelo strogi moralni pojmi, čistost nauka ni posebno ogrožena.

Kdor je kdaj videl tako skrivno bogoslužje in je prisostvoval molitvam in pouku bjeunov, je bil do dna srca ginjaen in pretresen. Takoj se bo spomnil na to, kar je pisal o ruskem narodu Dostojevskij, da nikoli ne bo mogoče v srcu ruskega ljudstva ugasniti luči vere in izbrisi iz nje Kristusovega obraza. Treba je samo pomisliti, kakšnim nevarnostim se izpostavljajo verniki, ki se k takemu skrivnemu bogoslužju zberejo. Kogar najdejo na kraju samem ali izsledijo pozneje, ta čisto gotovo izgubi delo oziroma službo, nakazila na hrano ter vsako javno pomoč in državljansko pravico in more biti še vesel, če ga ne zapro ali ustrelijo. Vedno več ljudstva prihaja k skrivni liturgiji. Pouk je preprost in presrčen in poraja verski entuziazem kakor v najboljših vekih krščanstva. Kadar pride stari ali mladi pop, preobčeni v siromaka ali pa pod kakšnim drugim videzom v selo, v naprej določenem prostoru vse oživi. Pobožni ljudje prinesejo svete ikone iz skrivališč, uredijo in okrasijo oltar, pripravijo kadilo in prižgejo sveče. Kmetje pa se tudi sami zbirajo k molitvi, če potujočega popa ni, ter molijo za predmolilec ter pojejo s tako zvanim djačkom, kakor se v ruski pravoslavni cerkvi imenuje cerkveni pevec. Zlasti so genljive molitve za rajnike pa za one, ki se nahajajo v ječah ali v pregnanstvu. So pa med bjeuni tudi taki, ki propovedujejo čisto posebne ideje, in sicer so to sami kmetijski laiki. Ti oznanjajo bližnjo vojno, v kateri bo boljševizem uničen in se bo vrnilo v Rusijo kraljestvo božje. Nekateri čisto po zapadnem zgledu pridigujejo vlado, ki se bo ravnala po Kristusovih moralnih in socialnih načelih. Zato se sovjetska vlada tega gibanja zelo boji in je izdala poseben dekret, ki ukazuje, da morajo vsakega bjeuna, kjerkoli ga dobe, bodisi na delu ali pa na poti ali v gostih, brez nadaljnega zasliševanja in procesa na kraju samem ustreliti. Nedavno je bil ustreljen v Vjarki na Uralu eden izmed bjeunskih voditeljev, etari delavec Kristofor Žirjanov. Družba se pa kljub temu ali pa prav zaradi tega čedalje bolj širi.

Kar pa je najbolj značilno, je to, da se vera ne omejuje samo na starke in staruhe, kakor pri sovjetskem in njemu sorodno časopisje v Evropi, ampak da se versko probuja in izobraža sedaj tudi mladina. K bjeunskim službam

Italija v „dobo Sredozemlja“

Ogromne priprave za krst križarke „Vittoria Veneta“

Italijanski kraljevski par v Trstu

Trst, 23. jul. TG. Ogromne so priprave za slovesen spust v morje najnovejše in največje italijanske oklopne križarke »Vittoria Veneta«, ki bo v nedeljo v arsenalu sv. Marka. Velikega nacionalnega obreda, ki ga je italijanska vlada organizirala tako, da bo imel poseben politični povdarek, se udeležita italijanski kralj in kraljica, Mussolini z nekaterimi člani vlade, maršal Badoglio z velikim štabom generalov italijanske oborožene sile, poveljniki letalske sile, dalje veliki admiral Thaon di Revel z vsi italijansko admiraliteto, posadka Trsta, zastopstva garnizij po Julijski krajini, celokupna moč fašističnih organizacij Julijske krajine, zastopstva ostalih fašističnih organizacij, velik del italijanskega brodomstva, senatorji, poslanci, vsi odlikovanci z »zvezdo za usluge« ter neštivilna druga javna in kulturna ter gospodarska zastopstva.

Pripravili so že tribune, na katerih je prostora za 50.000 ljudi. V daljni okolici je pripravljen še stojišč za 100.000 ljudi. Naval ljudstva bo ogromen. Ves državni in fašistični aparat sta na delu, da organizirata čim močnejši dohod ljudstva v Trst, čim večjo udeležbo, čim lepši vtis obreda spusta

križarke v morje in čim večji prikaz italijanske velesile in veljave.

Silno ugodno je vplivalo med ljudstvom, ko je bilo razglašeno, da je Mussolini prekinil z dosedanjim navado, da je bila »botra« novi vojni ladji kakšna članica vladarske hiše ali žena kakšnega ministra. Za botro je bila naprošena žena preprostega pristaniškega delavca, ki je odlikovan z »zvezdo za usluge«. Botra se piše Marija Bertuzzi.

Križarka bo spuščena v morje in krščena ob pol desetih dopoldne v nedeljo, dne 25. julija. — V tržaško pristanišče so že priplule vojne ladje prve eskadre in sicer: križarke »Zara«, »Fiume«, »Pola«, »Trieste«, »Trento« in »Bolzano«, ki jih spremljajo rušilci »Folgore«, »Lampo«, »Baleno« in »Fulmine«. V pristanišču se nahaja tudi oklopna »Garibaldi«. To so sploh najmoderneje ednice italijanske mornarice. V pristanišču je že veliko število pomorskih bojnih letal. Podmornice pričakujejo v soboto dopoldne.

V soboto zvečer bodo vse tržaške hiše v zastavah in razsvetljene. Vse pristanišče bo žarelo v umetni razsvetljavi.

K slovesnostim pričakujejo tudi posebno odposlanstvo nemške delovne fronte.

Italijansko časopisje mnogo piše o tej slavnosti ter podčrtava, da je »Vittoria Veneta« sploh »najmočnejša bojna ladja na svetu«. (Ladja ima 35.000 ton in po veličini zaostaja za angleško ladjo »Hood«, ki meri 43.000 ton. Toda oprema italijanske oklopnice je močnejša.) Listi pišejo nadalje, da »pomeni nova bojna ladja za Italijo preobrat v njeni svetovni veljavi. Italijo da so do sedaj smatrali za suhozemsko velesilo. Ta doba je sedaj končana. Italija je stopila med velike pomorske velesile sveta«. Listi tudi objavljajo odlomek iz znanega Mussolinijevega govora v Milanu, kjer je dejal, da je »Italija otok, ki se koplje v Sredozemskem morju. Doba evropske suhozemske veljave Italije je zaključena. Pričinja se nova doba — doba Sredozemskega morja«. — Pomen italijanskega bojne brodomstva ni več samo v tem, pišejo italijanski listi, da bo »brnilo trgovske ladje in svobodo pomorskega prometa, marveč bo italijanska vojna mornarica odslej sodoščevala pri usodi svetovnih morja«. V ta namen da bo Italija zgradila še nekaj oklopnih križark istega obsega.

Na Daljnem vzhodu čakajo

Časopisi poročajo o miru

Generali napovedujejo nadaljevanje bojev

Tokio, 23. julija. AA. (Reuter) Japonska ojačenja, ki so jih pričakovali, niso prispela véeraj v Tangku. Ker je znano, da so krenila iz Japonske, obstoja možnost, da so bile čete izkreane v Dajrenu, kjer čakajo na nadaljnji razvoj dogodkov v severni Kitajski.

Japonski vojaški ataše v Pekingu je sprejel več zastopnikov tujege tiska in jim izjavil, da 37. kitajska divizija nadalje izpraznjuje področje med Vanpingom in Pekingom, o čemer je bil nedavno sklenjen sporazum. Japonska ojačenja, ki so zelo velika v severni Kitajski, so bila potrebna zaradi delovanja Kitajcev v Hopeju.

Danes ee je v uradnih krogih tudi razširila vest, da se krizo na severnem Kitajskem lahko smatra za končano. Vojaški krogi in tisk pa niso istega mnenja. V Tokio je prispel zaupnik japonskega vrhovnega poveljstva na severnem Kitajskem ter je izjavil, da bo po trdnem prepričanju japonskega generalnega štaba treba brezpozojno okrepiti vojaške sile v severni Kitajski. Izginiti morajo vsi protijaponski elementi. Japonski tisk odločno podpira stališče vojnih krogov in prinaša obsirna poročila o gibanju kitajskih vojnih sil.

Ves japonski tisk poudarja, da je japonska vlada popolnoma soglasna z vojaškimi oblastmi v pripravljenosti, da se izvede revizija v vseh odnosih med Kitajsko in Japonsko. List »Asakic« poudarja, da je japonska vlada poslala v Nanking ugledno osebnost, ki bo vodila pogajanja. Medtem bodo japonske vojaške oblasti v severni Kitajski skrbtele, da ee bo točno izvedel sporazum. Tuji opazovalci in diplomatski krogi ugotavljajo soglasnost med japonskim javnim mnenjem in vojsko.

Rusija napoveduje nadaljni pohod Japoncev

Moskva, 23. julija. b. Uradni krogi in tisk spremljajo dogodke na severnem Kitajskem z največjo pozornostjo. Listi poudarjajo, da se Japonska brkone ne bo zadovoljila samo zasedbo severne Kitajske. Listi poročajo, da je vse, kar se sedaj dogaja, prvi korak za bližnji napad Japonske proti centralni in južni Kitajski. Uradni krogi so zelo nezadovoljni s stališčem angleške vlade. »Izvestjac« angleško vlado

ostro napadajo zaradi njenega neodločnega stališča, ki omogoča, da se mednarodni položaj nezadovoljivo razvija na škodo miru. Današnje stališče Anglije odgovarja popolnoma onemu, ko je Japonska zasedla Mandžurijo. Sovjetska vojna sila in odločno stališče Anglije bi brez težav lahko ustavila japonsko imperijalistično politiko.

London, 23. julija. b. »Daily Telegraph« poroča, da so vsi kitajski vojni krogi brez razlike izrazili zvestobo maršalu Čangkajseku ter so pripravljeni, da se borijo proti japonski invaziji. Dopisnik lista trdi, da bo kot posledica dogodkov v Pekingu prišlo do obnove nacionalnega edinstva na Kitajskem, ki bo iskreno in krepko, kakor še ni bilo nikdar. Zato je maršal Čangkajsek vrnil vse časti maršalu Cansuljanu, ki so mu bile odvzete zaradi lanskih dogodkov.

V labirintu „nevmešavanja“

Pogajanja v Londonu o tem, če se bodo še pogajali

London, 23. julija. Agencija Reuter je objavila dodatek o angleškem novem posredovalnem predlogu, ki ima za cilj, da ugotovi, ali so sedaj zopet nastala nasprotja v načelu ali pa samo glede postopka. Grandi je véeraj izjavil Edenu, da Italija ne odbija pogajanj o umiku prostovoljcev, vendar pa hoče ugotoviti, v koliko se da doseči soglasnost med vsemi velesilami tudi o drugih vprašanjih, ki jih omenja angleški predlog. Ta soglasnost bi bila potrebna, predno bi se začelo posredovalno delo med obema taboroma v Španiji.

Pariz, 23. julija. c. Francoski tisk se zmeraj polemizira z nemškim tiskom zaradi obdolžitve, ki so izšle v nemškem tisku, češ da je francoska vlada dala prepeljati v Španijo skozi Maroko oddelek svoje tujske legije. Listi pišejo, da nemški tisk tudi danes še ni odnehal od svojih obdolžitvev in da ee zelo razburja, ker so celo vse francoske radijske postaje v več jezikih znikale nevedbe nemškega tiska.

Prav tako odbijajo listi napade, ki jih je na Francijo začel naslavljal italijanski tisk. Tako je zelo oster članek objavil v »Giornale d'Italia« znani Virginio Gayda, v katerem sumniči Francijo, pač pa izjavlja na angleški naslov, da Italija nikakor neče torpedirati Edenovega kontrolnega načrta.

London, 23. julija. c. Dopoldne se je sestal pododbor za nevmešavanje. Seja ee je začela ob 11. Kmalu se je izvedelo, da je vse delo kar obtičalo v slepi ulici in da ne more nikamor naprej. Angleška vlada se misli sedaj postaviti na stališče, da ne more ničesar več predlagati ali pa dodati. Sedaj naj »opozicionalci« povedo, kaj hočejo.

Gil Robles

Reuter poroča dalje: Gil Robles je sprejel dopisnika agencije Reuter v Lizboni in zanikal vesti o tem, da misli v neki Francovi misiji potovati v London. Robles je izjavil, da je z vsem srcem na strani nacionalistov, vendar pa vesti o njegovem potovanju v London za zdaj niso točne. Njegovi, odnosno Francovi načrti glede tega še niso povsem dozoreli.

Franco o prostovoljcih

General Franco je listu »ABC« dal izjavo o prostovoljcih ter menil, da je v začetku vojne bil odločno za to, da se tuji odстранijo, toda ko je uvidel, da so boljševiki poslali okoli 30.000 močno armado mednarodnih prostovoljcev, jih je tudi on prišel porabljati na bojišču. General Franco bi pristal na umik prostovoljcev, vendar pa to ne bo mo-

Nadaljevanje na 2. strani

Konkordat sprejet

Za: 167 — proti: 129

(Glej poročilo na 2. strani)

božjim se danes zbirajo tudi že dijaki, mladeniči in mladenke na selu, mladi delavci in vojaški rečce armade. Imajo tudi molitvene knjige iz prejšnjih časov, ki jih skrivno skrivajo pred oblastmi. Dečki in deklice tvorijo tudi cerkvene zbornice na takih prireditvah. V kolhozih učijo stariš otroke cerkvene pesmi, sestavljajo cerkvene pevске zbornice in često kolhozi med seboj tekmujejo, kdo bo lepše okrasil oltar. To so seveda kolhozi tam, kjer se ni preveč batil centralnih oblasti in se med lokalnimi oblastniki samimi najdejo skrivni pripadniki pravoslavne vere. Veliko verskih krožkov je med dijaki samimi, ker so se globlji duhovni naveličali pustega marksizma, ki pušča dušo prazno. Med mladino ni samo čedalje več antistalinovcev, ampak narašča tudi število tistih, ki so sploh

proti marksizmu in proti političnemu sistemu, ki je ruski narod spremenil v brezvoljnega sužnja državnega socializma. Zelo razveseljiv pojav je, da ti mladi ljudje obsojajo sovobodno ljubezen, ki so jo učili stari marksisti, in sklepajo med seboj trajne zveze čisto v krščanskem duhu. »Največja sreča je,« mi je dejal nek dijak, »imeti malo družino v času, ko človeka vsak čas lahko zapro, mučijo, izženejo ali ustrelijo.« Ti pari potujejo tudi po dva ali tri dni v kraj, kjer vedo, da živi pop, ki jih skrivno poroči. Če je preveč oddaljen, mu po kakšnem prijatelju pošljejo prstane, da jih blagoslovi. Dvajsetletni mladeniči se posvetijo duhovniškemu poklicu. Veliko se zaenkrat ne nauče, toda globina njihove vere izpolnjuje vse vrzeli — vera, kakor so jo imeli

samo prvi kristjani. Tak naraščaj je potreben, ker stari duhovniki seveda izumirajo, kolikor jih je še preživelo preganjanje. Ti mladi duhovniki seveda tudi krščujejo, poročajo in pokopujejo. Vse to je treba delati tako, da oblasti ničesar ne opazijo. Če ni mogoče poklicati takega mladega duhovnika k mrliču, ker bi to zapazili organi lokalnega sovjeta in stranke, pa vsaj okrivaj prineso k njemu primitivni oder, da opravi ob njem parastos, zadušnico. V premnogih kmetijskih kočah ob somraku zagori svečka pred ikono. Male ikone pa sem našel tudi med knjigami dijakov, kjer žive skupaj. Ne — krščanska vera ni izumrla v ruskem ljudstvu, ki globoko v svojem srcu nosi Boga, in ne bo. Nasprotno, razplamtela se bo iz male iskre v čedalje večji plamen. —ov.

(Nadaljevanje s 1. strani)

goče, ker je španska vlada izdala svojim prostovoljcem potrjene dokumente o domovinski pravici.

Po bojiščih

Salamanca, 23. julija. b. Nacionalisti trdijo, da je bitka okrog Madrida postala odločilna, čeprav še vedno nacionalisti niso vrgli v borbo večji del svojih vojaških sil. Nacionalisti stalno napredujejo, posebno na odseku Vila del Caniada. Republikanci v masah bežijo v nacionalistične vrste in zgodilo se je, da so republikanske baterije pričele streljati na same begunce. Tudi nacionalistična letala izredno vršijo svojo nalogo ter so od 1. julija do večeraj sestrelila 87 republikanskih vojni letal, medtem ko so sami izgubili le 7 letal raznega tipa.

Po nacionalističnih poročilih se uspešno razvija ofenziva na aragonskem bojišču. Beli so zasledili nekaj vasi ter mnogo važnih postojank pri Albaratinu. Odbiti so vsi protinapadi v smeri La Puebla. Na madridskem bojišču je odbit močan protinapad republikancev proti Huesca de la Reina. Sovražnik je izgubil mnogo svojih ljudi.

Franco zasedel Bruneto

Madrid, 23. julija. c. Kmalu po sedmi uri zjutraj so nacionalisti začeli bombardirati aredišče Madrida. Granate so padale eno uro. Število žrtev še ni znano.

Vladni oddelki so začeli zjutraj z novim napadom pri Questa della Reina, pa so bili hitro odbiti.

Snoči je general Franco sam obiskal vse odseke madridske fronte. Nacionalisti so ga povsod navdušeno pozdravljali.

Snoči so tudi nacionalisti vkorakali v Bruneto in jo zasedli. Vladni oddelki drže še pokopališče v Brunetu.

Madrid, 23. julija. AA. (Havas) Davi okoli 7 je pričelo nacionalistično topništvo bombardirati Madrid. Celo uro dolgo so padale granate v aredišče mesta. Koliko je človeških žrtev še ni znano. Poslednje tri tedne nacionalisti, katerih pozornost je bila posvečena predvsem republikanski olenzivi, niso bombardirali glavnega mesta, ki se je med tem že odpravil nenehni alarmov. Včerajšnje kakor tudi jutranje bombardiranje kaže, da namerava Franco ponovno nadaljevati vsakdanje bombardiranje Madrida.

Sevilla, 23. julija. AA. (DNB) Danes je odpotovalo iz Seville 625 otrok, mladinskega društva španske falange. Španski otroci potujejo v Italijo na povabilo italijanskih oblastev. Počitnice bodo prebili po vsej priliki v pristanišču Ostie.

General Franco je danes obiskal madridsko bojišče. Vojski so ga povsod navdušeno pozdravljali.

Današnje poročilo vrhovnega poveljstva vzhodne armade navaja, da so vse napade sovražnih čet pri Huesci odbili. Včeraj popoldne je neka nacionalistična vojna ladja obstrlevala Barcelono. Škoda je samo materialna.

Rdeča poročila

Madrid, 23. julija. b. Uradno republikansko poročilo pravi, da so bili včeraj zapadno od Madrida odbiti vsi napadi ter da je imel sovražnik velike izgube. Republikancem se je baje posrečilo zavzeti tudi nacionalistične položaje pri Peralezu, kjer so se nacionalisti umaknili na nasprotni breg Gnadame. Na aragonski fronti so republikanci uspešno napadli pri Fuentes del Ebro.

Romunski kralj je hitro končal obisk v Angliji

London, 23. julija. b. Na pristojnem mestu označujejo kot netočno vest nekaterih listov, da bo romunski kralj Karol II. letos jeseni službeno obiskal britanski kraljevski par. Romunski kralj, ki je hotel dalje časa ostati v Angliji, je sklenil, da takoj odpotuje na evropsko celino.

Kralj Karol je včeraj popoldne odšel v Marlborough, kjer ga je kraljica Mary sprejela v zasebni avdijenci. Kralj je včeraj tudi kupil jahto "Nahleen", s katero se je lani sedanji vojvoda Windsorski vozil po dalmatinski obali v spremstvu sedanje svoje soproge, takratne ge. Simpsonove.

Pokop 2000 srbskih vojakov v Marseilleu

Marseille, 23. julija. AA. (Havas) Danes so na zelo svečan način prepeljali v Marseille posmrtno ostanke 2000 srbskih vojakov, preminulih med svetovno vojno v tem mestu, s srbskega pokopališča v Phrioulu v grobnico v Tieuxu. Na belgijskem pomolu so francoske čete izkazale posmrtnim ostankom srbskih vojakov zadnje časti. Kost srbskih vojakov so prepeljali v novo grobnico s tovornimi avtomobili francoske vojske.

Stuttgart, 23. julija. AA. (DNB) Danes popoldne so končali prekinjene igre iz III. kola Aljebin se je po 37. potezi udal Euweju. Bogoljubov pa po 38. potezi Saemischu. Stanje po tem kolu je: Euwe 2 in pol (1), Aljebin 2, Bogoljubov 1 in pol, Saemisch 1 (1).

Domači odmevi Laži in klevete**gospoda ministra dr. Kramerja**

Lažniva Kramerjeva interpelacija je med drugimi imela namen prikazati, da je »brezpomenben« pogreb narodnega mučenika Rudolfa Dolinarja v Ljubljani pomenil popoln polom »klerikalizma« v Sloveniji in kajpada: nezasičan triumf kramarjevcev. — Ze včeraj smo opozorili, da niso ne organizatorji pogreba ne udeleženci imeli niti najmanjšega namena s pogrebom politično manifestirati. Zato je bil pogreb v soboto dopoldne, brez udeležbe godb in društev (bile so le deputacije, brez demonstrativnih govorov. Na grobu je govoril le prof. Ehrlich globoko verski poslovilni govor. Sicer je pa vsakdo, ki je pogreb videl — in takih je bilo nad deset tisoč — mogel spoznati, da je sprevod imel izključno le namen izkazati poslednjo čast umorjeni žrtvi nacionalistične podivjanosti. Poslušajmo pa sedaj g. Kramerja, kako je on popisal pogreb in kakih zavijanj in laži se je pri tem poslužil:

»Ali Ljubljana je bojkotirala vse pozive. Črne zastave so bile na državnih in samoupravnih poslopih, bilo so na solah in tudi na sodni palači, toda ogromna večina ljubljanskih hišnih posestnikov se je uprla pritisku g. bana. Zastoj je nastopila policija in posebne čete, da se v zadnjem trenutku izterorizirajo hišne posestnike vsaj v tistih ulicah, kjer se je pomikal sprevod. Niso se uresničili računi, da bo vsa Ljubljana šla na ulice. Od 10.000 kmetov, ki so bili naročeni, da pridejo v sprevod, ni bilo tako rekoč nobenega. Od nosilcev krste pa do poslednje članice ženskih cerkvenih organizacij z vštetim ministrom notranjih zadev, banom dravske banovine dr. Natlačenom in predsednikom apelacijskega sodišča dr. Goljem, zaradi katerih je moralo v sprevodu korakati 200 do 300 uradnikov in z vštetimi 200 do 250 klerikalnimi študenti in 125 duhovniki v ornatu (to so bili bogoslovci akademiki, tovarisi pokojnega, op. ur.), je ves sprevod štel točno 1164 udeležencev, ki so po skoraj praznih ulicah predstavljali »mučeniško manifestacijo slovenskega naroda«. Nič niso pomagali slovenski trakovci na vencih, nič niso pomagali slovenski znaki pokriti s črno na prsih udeležencev, nič slovenska zastava, v katero je bila zavita krsta pokojnika, nič zvonjenje po vseh ljubljanskih cerkvah, nič pozivi narodnega odbora in mestnega župana, nič dijete, ki so bile ponudene kmetom iz okolice, nič hujskajoči letaki, ki so jih na tisoče razsrešili po Ljubljani o »nesreči slovenskega naroda«. Tudi nič filozofiranje službenih objav kraljeve banke uprave in nič članki ter pozivi tiska g. dr. Korošca, ki so slovenski narod pozivali, da naj ob trupu Dolinarja prišede novo zvestobo in udanost slovenski nacionalni ideji. Pogreb vsakega uglednega Ljubljana je impozantnejši, kakor pa je bila ta »manifestacija narodne žalosti«. Zato je razumljivo, da po vsem tem ni bilo niti govora več o šentjernejski noči za jugoslovanske nacionaliste. Najbolj označuje pobitost, ki je v klerikalnem vodstvu in v klerikalnih vrstah nastala, to dejstvo, da so že okrog polnočnega, ko pogreb tako rekoč ni bil še niti končan, tisti tista poslopja snela črne zastave, ki so jih za pogreb izobesila.

Tu si je g. Kramer izstavil sprčevalo, kateremu, mislimo, ni treba ničesar več dodajati.

se pri tej priliki kanceler ni niti z besedico dotaknil lanskega sporazuma z Nemčijo.

V obratnem uspehu od lanskega 11. julija je zanimiva ugotovitev v »Neuigkeiten-Weltblatt«-u, ki so smatra kot Schuschniggov osebni organ, kjer je izrečena trditev, da je avstrijski narodni socializem za vedno »izključen iz političnega življenja Avstrije, kar naj bi bila naravna posledica lanskega sporazuma med Avstrijo in Nemčijo. V istem listu je podano mišljenje reichskega tabora po nemškem veleposlaniku na Dunaju von Papenu. On smatra lanski sporazum kot prvo »etapo v nemško-evropskem smislu. Avstrija ima svoje nemško poslansko na jugovzhodu Evrope. Za to ji je potrebna neka neodvisnost in svojskost, vendar pa je nujno zelo pristržno in bratsko razmerje do Nemčije. »Anschluss« v nekdanjem pojmovanju zalo ne more več odgovarjati.

Z notranje-političnim razvojem v Avstriji pa niso zadovoljni ne nemški, ne avstrijski komentatorji. Avstrijski režimski tisk očita Reichu še nadaljnje podpiranje avstrijskega narodnega socializma, dočim se z ene strani očita Avstriji, da še ni izvedla notranjega pomirjenja, kot je bilo s sporazumom določeno.

Trenja v Avstriji se nadaljujejo v nezmajšanem obsegu. Agresivnost narodnega socializma predstavlja stalno nevarnost za avstrijsko samostojnost. Zato ni čudno, da medsebojno nezaupanje celo raste, da se napetosti zaostrujejo. Razvoj v Avstriji je slejkoprej negotov, zato tudi presečenja ne morejo biti izključena.

Pripomniti bi bilo, da doslej krščanstvo v avstrijskem javnem življenju ni prišlo do posebne dejanske veljave. Tudi slovesne obljube so vzorni rešitvi manjšinskega vprašanja vsaj na Koroškem se vedno čakajo izpolnitve. Tri leta brezplodnega čakanja in upanja ni ravno vzpodbudno plačilo slovenski manjšini za njeno lojalnost v najtežjih dneh avstrijskega državnega življenja.

Bolezen patriarha Varnave

Belgrad, 22. julija. AA. Poročilo o zdravstvenem stanju Nj. sv. patriarha Varnave: Pred dvema dnevnoma so se pojavili v dihalni zaplet v obliki hirostatične pljučnice na obeh straneh, tako da je začelo srce močno popuščati. Najvišja toplota 39,2 stopinj. Bitje žile 130, dihanje 32. Bolnik je v lahki nezavesti. Splošno stanje zelo resno. Prof. dr. Aleksander Ignjatovski, dr. Demosten Nikolačević, dr. Andra Nikolić, sanitetni general Rudolf Kopal, dr. Aleksander Vukovala.

Prvenstvo Maribora v lahki atletiki

Danes so se pričele tekme za prvenstvo Maribora v lahki atletiki, ki se bodo nadaljevale jutri in pojutrišnjem. Na programu sta bili danes samo dve disciplini, in sicer tek na 800 m in 5000 m.

Tek na 800 m: 1. Štrulc (SSK Maraton) 2:12; 2. Žerak (SSK Maraton) 2:12; 3. Čerič (Zeleznikar) 2:13,7.

Tek na 5000 m: 1. Podpečan (Zeleznikar) 17:03; 2. Zupan (Zeleznikar) 17:19,4; 3. Kangler (Zeleznikar) 18:05.

Dunajska vremenska napoved: Vdor zahodnega hladnega vala, močno oblačno, dež, opoldanska temperatura okoli 20 stopinj.

Konkordat v skupščini sprejet**Dr. Stojadinović objavlja, da ga bo predložil senatu pozneje**

Belgrad, 23. julija. Po štirih dneh debate o konkordatu med Jugoslavijo in Vatikanom je bilo za danes popoldne ob 6 odredeno glasovanje. Na dopoldanski in popoldanski seji so se vrstili se razni govorniki, ki so se prijavili, toda po skrajšanem postopku. Svoje govore so morali omejiti na najkrajši predpisani čas in predsedstvo skupščine je v tem pogledu držalo najstrožjo disciplino. Največje zanimanje je seveda vladalo za popoldansko sejo in so bili vsi poslanci polnoštevilno v svojih klopih. Ravno tako tudi kraljevska vlada. Diplomatska galerija je bila polna zastopnikov inozemskih držav, ki so z napetostjo pričakovali izid borbe, ki se je zadnje dni prikazala v tako čudnih zunanji okoliščinah. Tudi galerije so bile zasedene od publike, ki pa je bila pri vstopu previdno izbrana.

Glasovanje je bilo izvedeno v redu in disciplinirano. Pri glasovanju je glasovalo za sprejem konkordata 167, proti pa 129 poslancev. Nato je bila seja zaključena in se je v vest o glasovanju z mrzlično naglico raznesla po prestolnici in po državi.

Takoj po seji je predsednik kr. vlade zbral poslance kluba JRZ na izredno sejo in jih je pri tej priliki nagovoril s sledečim govorom:

Govor predsednika vlade

Gospodje narodni poslanci! Pred vašim klubom, kakor pred konkordatnim odborom ni je bila dana čast, da sem pojasnil podrobno razloge, ki so vodili kraljevske vlado, da je stopila pred narodno skupščino s tem zakonskim predlogom.

Konkordat pomeni dogovor. Dogovor s kom, gospodje? S sveto Stolicjo! Koga predstavlja sveta Stolica? Predstavlja 400 milijonov katolčanov, od katerih živi nad 5 milijonov v naši državi. Mi smo v zadnjem času sklenili več dogovorov, ki so zavarovali mir na naših mejah. Vrh tega smo sprejeli zakone, ki urejajo odnose naše države s pravoslavno cerkvijo in z muslimansko versko zajednico.

Gospodje! Ker sem prisegel na ustavo, da bom varoval državno varnost in da bom izvajal načelo verske enakopravnosti, vam nikakor nisem mogel svetovati, da se zapletete v nesoglasja in stopimo v boj z rimsko-katoliško Cerkvijo. Prav tako vam nisem mogel svetovati, da bi odklonili versko enakopravnost svojim bratom Hrvatim, Slovincem in Srhom, ki so katoliške vere. Vi ste, gospodje, poslušali moje nasvete. Sklenili ste glasovati za ta zakonski predlog in ste to tudi storili. Poudariti moram in moram odkrito priznati, da vam ta sklep ni bil lahek. Govorili in agitirali so zoper vas in vam grozili tako s cerkvene strani kakor z ulice. Hrabro, junasko in dostojanstveno ste vzdržali vse te razne napade. Čestitam vam. S tako velikimi značajmi, ki so zdaj zbrani v tem klubu, je naša stranka pokazala, da je dorasla velikim nalogam in da lahko vodi državno politiko (burno pritrjevanje).

Boj nam je bil usiljen

Boj, ki smo ga te dni vodili, nam je bil usiljen. Mi si ga nismo želeli, nismo pa imeli drugega izhoda, kakor da ga sprejmemo in da pobremo rokavico, ki so nam jo vrgli.

Naravno je bilo pričakovati, da se bodo znašli v tem posebnem vprašanju na naši strani poleg vas in poleg kluba večina tudi narodni poslanci in gospodje iz JNS. Če bi pri nas politična morala bila v nekoliko večji veljavi, se ne bi moglo zgoditi, da klub narodnih poslancev JNS, ki jim je voditelj g. Peter Živković, in katerega ugledna člana sta tudi g. Bogoljub Jevtić in dr. Auer, tečaj ne bi bilo mogoče, da je ta stranka sedaj proti konkordatu, ko je vendar ravno ta stranka ta konkordat na svetlo dala (burno odobravanje) in to v Vatikanu in v Zagrebu po g. Bogoljubu Jevtiću svečano proglasila.

Gospodje! V narodni skupščini se je govorilo o blagopokojnem kralju Aleksandru v zvezi s sešavo tega konkordata. V tej zvezi so nekateri poslanci omenjali kraljevo sporočilo. Preveč smo vdani in zvesti monarhisti, da bi hoteli vlačiti v dnevno politiko imena svojih velikih vladarjev. Za svoja dejanja smo vedno pripravljeni nositi polno odgovornost. Mislim, da sem te dni dovolj pokazal, da ne bežim pred nobeno odgovornostjo, kadar gre za važne državne in narodne koristi. Zato ne morem želeči, da bi, čeprav samo z eno besedo javno govoril o delu blagopokojnega velikega kralja pri sestavi tega konkordata. Tudi nočem govoriti o kraljevem sporočilu.

Eno pa lahko izjavim: da nismo predložili konkordata narodni skupščini, gospodje, JNS bi bila prva, ki bi nas obtožila, da ne delamo po sporočilu velikega kralja. Za to gospodo obstoji dvojna morala: ena kadar so na vladi, druga v opoziciji. Na vladi jim je konkordat dober, v opoziciji je pa ta isti konkordat za nič. (Dolgotrajno ploskanje.) Naj bo temu kakor koli, to strašno da

borbo smo zdaj vzdržali, vzdržali smo jo v težkem vprašanju. In če smo v tem vprašanju zmagali, lahko z gotovostjo trdimo, da bomo zmagali tudi v vseh drugih vprašanjih, ki bodo pred nami. (Ploskanje.)

Gospodje, zahvaljujem se vam za zaupanje, ki ste mi ga tudi to pot izkazali. Bodite prepričani, da bom znal to vaše zaupanje varovati. (Zivačno in dolgotrajno ploskanje.) Vi ste mi dali konkordat, vi ste mi izkazali zaupanje. Zdaj lahko rečem, da ste mi morda bolj izkazali zaupanje, kakor pa dali konkordat.

S tem, da je narodna skupščina sprejela konkordat, to vprašanje še ni končno javno rešeno. Sedaj nastopi doba diplomatskih razgovorov in predvidevam zato še dve do tri etape. V času, ki mi je še na razpolago, bom napravil še en poskus, da se sporazumem s pravoslavno cerkvijo, kajti med nami ga ni nobenega, ki si želi boja in razprtij s pravoslavno cerkvijo. Jaz najmanj. V zadnjem času sem sv. sinodu stavljal nekatere predloge. Sv. sinod mi je dne 13. julija odgovorila, da mu ni mogoče sklepati o predlogih zaradi boleznih patriarha Varnave in zaradi predpisov kanonskega prava, ki za časa boleznih poglavarja cerkve sv. sinodu ne dovoljuje nobenega zasedanja. Zaradi tega sv. sinod sedaj po kanonskem pravu ne more in tudi ne sme spreminiti sklepa, ki je bil polnomočno sprejet, ko se je sv. sinod prvič s tem vprašanjem bavila. Iz tega sledi, da bomo v dobri volji še počakali do trenutka, ko bo sv. sinod zopet imel polnopravno možnost, da sprejema veljavne sklepe.

Tri leta Avstrije pod vodstvom dr. Schuschnigga

Ko je na dan 24. julija 1934 z umorom kancelerja Dollfusa na Dunaju izbruhnila narodnosocialistična revolucija in se kot požar razširila trenutno po vsej državi, je kazalo, da je prišel konec avstrijske samostojnosti in da se bodo končno nasilnim potom izpolnile dolgotrajne sanje nemških nacionalcev o združitvi Avstrije z Nemčijo. Toda nastopilo je nekaj nepredvidenih momentov, ki so narodnemu socializmu do kraja prekrizali račune. Dollfus je dobil v Schuschniggu takoj sposobnega naslednika, vojska, o kateri so bili uporniki uverjeni, da bo vsa delno stopila na njihovo stran, je z neverjetno odločnostjo in disciplinirano posegla v dogajanja, poleg tega pa so se na Brennerju in na koroški meji pojavile italijanske divizije, kar je zadostovalo, da je izostala upornikom pomoč iz Reicha. Po dobrem tednu je bil oboje upor zadužen in pojavilo se je za takratni režim najbolj mučno vprašanje, kako pomiriti med narodom strasti, ki jih je v istem letu dvakrat prelila kri razpalila do neznosnosti. Največje težave pa so se pokazale kmalu po zmagi med samimi vladnimi službami, ki si je vsaka lastila levji delež zasluga pri udušitvi upora in je hotela temu primerno poseči po javni oblasti. Skoro dve leti so trajala trenja med avstrijsko fašistično in krščansko-socialno strujo. Fašisti so imeli za seboj oboje formacije in podpora Italije, krščansko-socialno orientirani del pa sposobnega vodjo in vojsko. Končno sta zmagała sposobnost in vojska, avstrijski fašizem je pa usahnil kot voda v pesku. Ni imel sposobnega vodje, zato se kljub ugodni pogojem ni mogel uveljaviti.

Po likvidaciji »Heimwehra« je postala nadvse nujna naloga, najti neki znosen modus vivendi s poraženim narodnim socializmom, ki je prejel ves čas obilo hrane iz sosednjega Reicha, da je mogel živeti in od teh dobrot celo bujno rasti. Znova je začel ogrožati obstoj Avstrije in njen notranji mir.

Medtem so se v evropskem političnem življenju izvršile daljnosežne spremembe. Italiji je radi uspešnega abesinskega konflikta grozila enaka osamljenost v družini evropskih držav kot jo je zadnja leta doživljala Nemčija. Podobna usoda, alična ideologija in nekaj važnih skupnih interesov je dovedlo do nepričakovane zblizanja med Italijo in Nemčijo. Največjo oviro tega zblizanja — neobogljeno avstrijsko vprašanje — je bilo čimprej treba spraviti s poti. Tako se je rodil sporazum od 11. julija 1936, ki pomeni v avstrijskem državnem življenju gotovo navažejši datum zadnjih let. Nemčija je slovesno priznala neodvisnost Avstrije in se odrekla vsakemu vmešavanju v njene notranje politične zadeve. Nasprotno pa je Avstrija obljubila, da bo svojo zunanjo politiko prilagodila interesom

Konkordat z Vatikanom je ležal na moji mizi dve leti. Lahko leži še nekaj mesecev. Danes, ko imam v rokah vašo odločitev, bom lahko nadaljeval delo, da se doseže vsestranski sporazum in odstranijo vsi ugovori. Sedaj mi bo delo lažje, ker ne bom izpostavljen nobenemu pritisku, ne pritisku cerkve, ne pritisku skupščine, ki je dala svojo odločitev. Zato vas prosim, da bi stavlili vprašanje konkordata za nekaj časa z dnevnega reda. Vsi smo pokazali dobro voljo in trdno odločnost, da konkordat sprejmemo, a vsi imamo tudi iskreno željo, da bi bil konkordat sprejet v najboljšem prijateljskem ozračju tudi od vsega naroda. Ako s konkordatom želimo omogočiti versko pomiritev po zapadnih delih naše države, potem bi ne bilo pravilno, če bi konkordat uveljavili v trenutku, ko vlada razburjenje še vedno po vzhodnih delih isti države.

Konkordat še ne pride pred senat

Ako konkordata ne bom takoj predložil senatu, hočem s tem samo dokazati svojo dobro voljo, ki bo, upam, našla povsod razumevanje. Od črte, ki sem jo zavzel, se ne bom umaknil, toda še vedno sem pripravljen na miroljubno rešitev, ker želim, da bi tako važna pogodba bila sprejeta od vsega naroda brez najmanjše opozicije.

Po govoru predsednika vlade so vsi poslanci vstali ter mu dolgo ploskali in mu k njegovemu uspehu čestitali.

celokupnega nemškega naroda, torej tudi Nemčije. Sledila je splošna amnestija političnih kaznivencev desnice in leve. Kazalo je, da se bo avstrijsko javno življenje počasi vendarle uredilo in pomirilo.

Medtem je nastopilo novo presenečenje, ki je povzročilo polno negotovost v avstrijskem političnem življenju. Proti splošnemu pričakovanju se je zblizanje med Italijo in Nemčijo nadaljevalo v taki meri, da je postala neodvisna Avstrija temu tesnemu prijateljstvu že pravo, resnično nasprotje. Na sestanku v Benetkah letošnjo pomlad je šef avstrijske vlade izvedel da take želje italijanskih vladnih krogov, ki za avstrijsko samostojnost nikakor niso bile več vzpodbudne. Nekdanja največja zagovornica in zaščitnica avstrijske neodvisnosti je pod pritiskom razmer spremenila svoje mnenje in celo dala dobrohoten nasvet, naj Avstrija za božjo voljo opusti svoj krčeviti strah pred združitvijo z bratsko sosedo. Čeravno je kazalo, da za Avstrijo ni več pravega izhoda, je ta želja vendarle naletela na odločen odpor. Naslonitev na Nemčijo v kakršnikoli obliki bi pomenila konec sedanjega režima, odhod ta neverjeten odpor, ki zaenkrat še nima zadosti varne konkretne podlage, a si jo očitno že ustvarja.

Ni čudno, da se je pod takšnimi okoliščinami razmerje med obema nemškima sosedama v zadnjem času močno ohladilo. Najboljši barometer teh odnosov je obojestransko časopisje, ki kljub eklenjenemu premirju ne more prenehati z napadi. V tem pogledu je hudo zanimiva bilanca uspehov lanskega sporazuma, ki so jo prinesli časopisi raznih smeri okoli 11. julija. Tudi govor kancelerja Schuschnigga tujim novinarjem na banketu 12. julija podaja zanimive poglede na avstrijsko politično življenje. Dr. Schuschnigg je med drugim izjavil, da ostane neodvisnost Avstrije tudi vnaprej glavni cilj sedanje vlade. To bo izvedljivo predvsem, če bo v Evropi vladal mir, zato je tudi Avstrija odločno za mir. Avstrija je majhna država, a tudi ne želi postati večja. Glede notranje politike je izrekel zanimivo trditev, da papeška okrožnica Quadragesimo anno nikakor ne more služiti kot nekaj recept za notranjo ureditev države. Ona daje smernice za nov družabni red, ne pa za zgraditev državnega ustroja. Omenil je, da sedanja Avstrija nikakor ne namerava odpraviti demokracije in parlamentarizma. Zamišljen je samo drzen poizkus, da se ljudsko zastopstvo postavi na novo, strankarsko podlago, torej parlamentarizem — samo reformira. Končno je izjavil, da veruje v skorajšnjo dograditev stanovske države in da bodo tekom enega leta mogoče volitve v stanovske zastope za vse stanovne hkrati. Za optimiste v avstrijskem javnem življenju so te izjave vsekakor zadovoljive. Zanimivo je, da

Dijaški dom pri Sv. Duhu ob Boh. jezeru blagoslovljen

Skol dr. Rožman blagoslavlja novi dom. — Zbrani gostje in dijaki, med njimi minister dr. Krek in ban dr. Natlačen, prisostvujejo blagoslovitvenemu obredu.

Ob mirnem, tihem Bohinjskem jezeru, kjer božja narava nudi človeku najlepši oddih, je Zavod sv. Stanislava iz št. Vida postavil svojim dijakom veličasten počitniški dom. Dom je prelepa zgradba, ki je nekoliko odmaknjena od ceste. Iz doma je prekrasen razgled na Bohinjsko jezero in na vrhove, ki obkrožajo bohinjsko kotlino. Stroški zgradbe so znašali okrog pol milijona dinarjev. Veliko truda je vložil v gradbo in v čim prejšnjo otvoritev ekonom zavoda g. Markež.

Počitniški dom je slovesno blagoslovil prevz. g. knezoškof dr. Gregorij Rožman. Dopoldne je imel v cerkvi sv. Duha ev. mašo, nato so se zbrali pred novim domom došli gostje in ostalo občinstvo. Blagoslovitve so se udeležili poleg prevzisenega tudi ban g. dr. Natlačen, minister g. dr. Miha Krek, g. ing. Rejc, ravnatelj šumske uprave, g. kanonik Šiška, bistrski župan g. Rozman, župniki in kaplani bohinjskih fara, profesorji Zavoda sv. Stanislava, predsednik ZZD g. Preželj Francé in dijaki nižješolci iz zavoda. Pred domom je po sv. maši pozdravil došle goste, predvsem pa gospoda škofa, abiturient g. Jože Gole. V lepih besedah je izrazil željo, da bi bila na novo blagoslovljena hiša vsem, ki bodo prišli pod njen krov, res pravi dom; da bi dajala vsem vse to, kar daje človeku pravi dom: dušno moč, toploto, zdravje in varstvo. Nato je opravil obred blagoslovitve prevziseni in je zbranim spregovoril lepe besede. Med drugim je dejal: Angeli svetlobe naj prebivajo v novem domu. Greh je duše zastanek v rasti; pa duša ne sme nikdar zastajati, odpočitati se. Tudi kadar telo počiva, ne. Tako naj se duše vsem, ki bodo v domu prebivali, kakor rože pod solncem razcvetajo. Gospodu škofu se je za globoke besede za-

Pogled na pročelje doma, ki je bil lepo okrašen.

hvalil g. ravnatelj dr. Breznik in mu zagotovil, da bodo moči vseh šle v to, kar so besede g. škofa kazale. Pri vsej slovesnosti so dijaki pod vodstvom svojega profesorja peli lepe pesmi, zložene prav za to slovesno priliko.

Kmeti tabor v Kotljah

Kmeti tabor v Kotljah bo v nedeljo, dne 25. julija. Na sporedu je razstava živine, zanimiva igra »Koroški kmetaki obredi«, katero je napisal domačin, Kuharjev Anžej, zborovanje in tombola. Prireditve bo ob vsakem vremenu.

Za saharin 18 mesecev robije

Ljubljana, 23. julija.

Svoj čas je na notranjski zapadni meji vzbudila veliko senzacijo aretacija treh tihotapcev konj in saharina, ki so bili osumljeni, da so 13. maja ponoči s silo vzeli trgovcu Hrenu Al. iz Podskrajnika v gozdu ob reki Unec pod Ivanjim selom 15 kg saharina v vrednosti 6.400 din. Ko so trije tihotapci prevzemali blago, je v bližini iz gozda padel strel, nato še drugi. Dva tihotapca sta zbežala, tretji je ostal v bližini Hrena, ga potolkel na tla in nato zbežal s saharinom, ki ga je skril pri Francetu Molku v podstrešju poleg dimnika. Državno tožilstvo je sedaj obtožilo 30-letnega delavca Andreja Belčiča, 33-letnega delavca Antona Teglja, 37-letnega Franceta Molka in 25-letnega Antona Severja, da so sporazumno in ponoči izvršili rop saharina in so s tem zakrivilo zločinstvo razbojništva po §§ 326 in 328 k. z.

Veliki senat pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Kralja je danes to tihotapsko afero obravnaval. Razprava je trajala nad tri ure in je razkrila prav lepe zanimivosti. Glavni obtoženec se je razgalil kot konfident financiarjev. Krivdo je zanimal. Priznal je, da je tihotapil s konji, s saharinom pa se je v toliko pečal, da je v teh poslih nastopal kot konfident financiarjev, da bi tako odvrnil od sebe pozornost za tihotapstvo s konji. Dva obtoženca Tegelj in Sever sta priznala, da sta bila navzočna pri prevzemu blaga v gozdu, toda zbežala sta, ko so padli strelji. Obtoženec France Molek je odločno zanimal, da bi bil on tisti, ki je v gozdu streljal. Vsi so se preživljali s tihotapstvom in so dobro živeli.

Veliki senat je obsodil le Andreja Belčiča zaradi razbojništva na 1 leto in 6 mesecev robije ter v izgubo častnih državljskih pravic za 3 leta. Ostali obtoženci so bili zaradi pomanjkanja dokazov v smislu §-a 280 k. z. od obtožbe oproščeni.

— Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca in glavobolom je naravna »Franz-Josefova« grenača voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda mlo učinkuje in sigurno otvarja, a vrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Ogl. reg. S. br. 80474/33.

Ali si nabavil za pot

Ki-Ki bonbone?

Bodi kjerkoli Ki-Ki povsodi!

Novo predstojništvo province oo. minoritov

Od 19. do 22. t. m. je bil v Ptuj pod predsedstvom p. generala reda oo. minoritov dr. Bede Hessa provincijalni kapitelj. Za provincijala jugoslovanske province je bil izvoljen p. dr. Benaventura Burie. Novi provincijal je rojen v Kaštel-Lukšiču v Dalmaciji 24. junija 1873. Gimnazijske in filofiske študije je končal v Cresu v Istri, bogoslovje pa v Rimu na Gregorijani, kjer je tudi bil promoviran za doktorja bogoslovja. Čeprav že v 64. letu svojega življenja, je še vedno poln moči, svežosti in prožnosti, poln požrtvovanja in delavnosti. Njegovi krasno sestavljeni in globoki članki se pogostoma berejo v raznih hrvatskih časopisih, na prižnici je vsako nedeljo in praznik, v spovednici sedi po ure in ure na dan. Novemu p. provincijalu želimo, da bi ga ljubi Bog ohranil še veliko let tako čilega in zdravega na korist in povzdigo lepe minoritske province.

Za tajnika province je bil izvoljen p. dr. Ladislav Glavina, za kustosa p. Ambroz Vlahov in p. Bernard Kulič, mag. theol., za definitorja p. Marko Kraljevič in p. Serafin Grškovič. Za gvardijane so postavljeni v Ptuj: p. Mirko Godina; v Zagrebu: p. Ignacij Aljinović; v Pančevu: p. Ciril Sparožić; v Splitu: p. Augustin Ceola; v Šibeniku: p. Vid Markovina; v Sv. Vidu pri Ptuj: p. Konstantin Ocep; na Visu: p. Rafael Grškovič.

Novemu predstojništvu jugoslovanske province oo. minoritov želimo obilo blagoslova božjega in uspeha v njihovi službi.

Banska kolonija v Dalmaciji

Odkar imamo Slovenci ljudskega bana dr. M. Natlačen, se na vseh poljih mnogo dela za dobrobit slovenskega naroda. Iz časopisov so nam dobro poznana dela, katera se izvršujejo na ozemlju dravske banovine in zato nima pomena, da bi jih na tem mestu naštevati. Manj znano pa je morda naši javnosti, koliko žrtvuje banovina za zdravje in varstvo otrok. V zadnjem času banovina ustanavlja, odnosno podpira tako imenovane kolonije za bolehe in slabo razvite otroke. Težki tisočaki se žrtvujejo v ta namen, zavedajoč se, da je denar, potrošen in žrtvovan za zdravljenje otrok, bogato naložen kapital.

Da bi mogla banovina bolehnim, to je predvsem slabokrvnim, rahitnim in slabo razvitim otrokom nuditi daljše bivanje na morju, je kupila od kaštelanskega trgovca Katiliniča v kraju Staflilič, občina Kaštel Stari, ob kaštelanski rivieri blizu Splita večjo parcelo. Banovina bo za letošnjo sezono postavila veliko barako, kjer bo prostora za 150 otrok. Barako postavlja gradbeno podjetje Čenčur iz Ljubljane in bo do konca meseca že gotova; postavljena bo par minut od kraja Staflilič in par deset metrov oddaljena od morja. Od severa in zapada bo zavarovana od razoranega Kozjaka, da ne bo izpostavljena burji. V baraki, ki bo zelo primerno razdeljena v posamezne sobe za otroke in postrežništvo, je že postavljen velik štedilnik, kjer se bo pripravljala hrana za koloniste. Pred barako je velik prostor, sedaj travnik, ki je namenjen za igrišče. Pred igriščem je pa kopališče s plitvo vodo in peskom na obrežju, kjer se otroci kopelijo in sončijo. Ker baraka do sedaj še ni končana, je kolonija začasno nastanjena v ljudski šoli, katero je dala na razpolago kaštelanska občinska uprava. Toda v nekaj dneh bo pa baraka že dovršena in kolonisti se preselijo vanjo. Za drugo leto namerava banovina sezidati veliko hišo, kjer se bo nudilo našim bolehnim otrokom po eno mesečno bivanje na morju.

V kolonijo so bili sprejeti za mesec julij dečki, in sicer 130 po številu. V avgustu pa pridejo v kolonijo deklice. Na tem mestu je treba poudariti naslednje dejstvo. Pri podobnih kolonijah so običajno deležni dobrot kolonije le bolj izbrani otroci; žal, se ne gleda toliko na to, če so otroci potrebni zdravljenja ob morju, marveč bolj na to, če so otroci, in seveda še bolj njihovi starši, dobro zapisani, če so dovolj nacionalni ali ne. Če starši nimajo te kvalifikacije, potem so njihovi otroci zelo težko sprejeti v kolonijo. Tako se je dogajalo, da so prišli v kolonijo le taki otroci, ki so imeli zadostno protekcijo in priporočilo. Bivanje takim otrokom ni služilo v zdravstvene namene, marveč v šport in zabavo. O koloniji, ki jo je organizirala in denarno podprla banska uprava, je pa to povsem drugače. Izbira otrok, ki se naj pošljejo na morje, je bila izročena karitativnim zvezam v Ljubljani in Mariboru. Kdor vidi te otroke, bo moral takoj priznati, da so to resnično potrebni otroci, ki potrebujejo zdravljenja na morju. Otroci, ki so bili poslani na morje, so iz raznih ljubljanskih predmestij, revnih kmetijskih in delavskih krajev. Zelo veliko število otrok je iz rudarskih revirjev Zagorja, Trbovelj in Hrastnika. Izmed kmetijskih otrok so bili izbrani revni in potrebni otroci z Dolenjske in posebno Prekmurja. Otroci, ki so hoteli s kolonijo na morje, so morali predložiti zdravniško priporočilo, da so dokazali, da so resnično potrebni zdravljenja. Ob prihodu v kolonijo je otroke pregledal kaštelanski zdravnik dr. Vuletin in ugotovil, da so vsi otroci resnično bili potrebni,

da so prišli na zdravljenje na morje. V tem je velika prednost te kolonije in tudi razlika od marsikatero druge kolonije.

Kolonija dečkov, in sicer 130 po številu, se je odpeljala v Dalmacijo v torek, dne 6. julija, zvečer. Na ljubljanskem kolodvoru so se zbrali kolonisti iz Ljubljane, Dolenjskega, Gorenjskega in Notranjskega. To je bil živ-zav. Čeprav so se otroci po veliki večini privikali videli v življenju, so si bili takoj dobri prijatelji, saj je navdajala vse ista misel, da gredo na morje. Mnogo mamie je prihitelo na kolodvor in so jim prinesle skromno popotnico. S skrbjo in ljubeznijo so dajale otrokom zadnje opomine in navodila. »Da boš priden in da se vrneš zdrav in krepek!« Na vseh postajah, notri do Brežice, so vstopali novi kolonisti. Mariborčani in Prekmurci so jih čakali na Zidanem mostu in so napolnili dva lepa in udobna pulmana. Kmalu se je znočilo, vendar dečkom, čeprav slabotnim in potrebnim spanja, ni bilo za spanje. Vse dolgo pot niso nekateri prav nič zaspali. Petje in vriskanje nista ponehala tja do jutra. Kdo bo pa vendar spal, saj gremo na morje, v Dalmacijo. Posebno Trboveljčani so bili neugnani, tako da je imelo spremstvo dovolj dela, da so čuvali nad kolonisti, da bi se jim ne pripetila kakšna nezgoda. Ko se je zdanilo, je vlak vozil skozi skalnato Liko. Zadrženo so gledali skalnato ozemlje in ga primerjali z našimi rodovitnimi njivami, travniki in gozdovi. Kakšna razlika! Prepričali so se, da so naši kraji pač najljepši. Silno je bilo navdušenje, ko so kolonisti privikali zagledali morje, ko je vlak že brzel proti Splitu. To so strmeli, z razprtimi očmi so zrl na sinje morje. Čeprav so imeli kolonisti že 20 urno vožnjo za seboj, vendar niso čutili utrujenosti. Ko so ob 3 popoldne prišli v Kaštel Stari, kjer jim je bilo pripravljeno začasno bivališče, jih je že čakalo kosilo. Nato so se podali v svoja stanovanja in kmalu počepali po slamicah in sladko zaspali. Naslednje jutro so se šli privikati kopati v morje. Ni bilo konca ne kraja občudovanja morja, večina ga je tudi pokusila, ker si pač niso mogli predstavljati, da bi bilo morje tako slano. Veliko so že v šoli lepega slišali o morju, a da je pa morje tako velika in lepa luža, si pa vendar niso mogli predstavljati. To je bilo doživetje za dečke.

Kolonija banske uprave stoji pod vodstvom banskega nadzornika g. Sedlarja, ki si je pridobil že nešteti zaslug pri dobrodelnih ustanovah banske uprave. Na njegov nasvet je odredil g. ban, da se je kupila v Stafliliču parcela in da se bo postavila trajna kolonija za bolehe in slabotne otroke. Kakor dober očka je med številno družino in je ves vesel, ko vidi, kako so otroci srečni in zadovoljni in kako se otroci iz dneva v dan veselijo kopanja in si bodo brez dvoma okrepili tudi svoje šibko zdravje. Po sobah, kjer so kolonisti nastanjeni, bivajo tudi učiteljski abiturienti iz Ljubljane in Maribora. Ti preživijo v družbi z dečki večji del dneva, skrbijo, da je vse v redu in jih vodijo v kopališče. Vrhovno vožnjo vodstvo ima v rokah učitelj g. Bajec od banske uprave v Ljubljani, ki med otroci preživlja svoj dopust, ki seveda ni nikak dopust, marveč čas dela in skrbi za kolonijo. Kuhinjo vodijo in oskrbujejo šolske sestre iz Slovenske Bistrice. Zdravstveni referat ima zaščitna sestra gđ. Jakličeva iz Ljubljane pod vodstvom kaštelanskega zdravnika dr. Vuletina. Kakor prava samaritanka je med kolonisti, katerim donaja čaj, aspirin, ali pa obveže onega, ki se je pri kopanju kaj ranil ali pa nepredvidnosti zadeli ob morskega ježka. Kolonija ima začasno tudi svojega dušnega pastirja, ki koloniste spoveduje in opravlja službo božjo. Kolonija ima od g. bana Natlačen predpisan dnevni red, v katerem so upoštevana zadostne verske vaje.

Uverjeni smo, da bo bivanje na morju za večino otrok pravi božji blagoslov in da bodo hvaležni i starši i otroci g. banu in vsem, ki skrbijo za kolonijo.

Ban dr. Natlačen na Murskem polju

Take slovesnosti, kakor je bila preteklo nedeljo v Stari Novi vasi pri Križevcih, ta vas še ni doživela. Gasilno društvo je obhajalo 30-letnico obstoja. V spomin na ta jubilej si je oskrbelo moderno motorno brigadno, ki jo je v navzočnosti g. bana dr. Natlačen, mnogih drugih odličnih osebnosti in vseh okoliških gasilnih društev in mnogoštevilnega občinstva blagoslovil g. kanonik Jožef Weixel, dekan v Križevcih. Gospod ban je kumoval blagoslovitvi, kar je še posebno povzdignilo elavnost. Sprejem g. bana je bil nad vse prirečen. Tri gospodične so ga pozdravile z lepimi nagovori in mu v imenu raznih društev poklonile tri krasne šopke. Verzejska garda in gasilna društva so mu izkazala čast s svojim mimohodom. Ljudstvo mu je mahljalo z robc in ga pozdravljalo z »živio!« kliči. Njegova navzočnost je vtila med ljudstvo nepopisno veselje. Veselo razpoloženje velike množice, ki je obdajala g. bana, je pričalo, kako visoko ceni prileško ljudstvo g. bana, ki mu gre po vsej pravici laskavi naslov ljudski ban. Blagoslovitvi brigadne so sledili razni govori: govor g. dekana, ki je razložil pomen molitev, s katerimi se blagoslovljajo brigadne, govor g. bana, ki je razložil pomen gasil-

nih društev, in govori raznih zastopnikov. Prav tako navdušenje in veselje je spremljalo skupni obed. Vsa proslava je pričala o sijajni organizaciji, za kar gre posebna pohvala članu banskega sveta g. Stubeču.

Kakor prisrčen je bil sprejem, prav tako prirečno je bilo slovo Gasilci in verzejska garda so naredili g. banu špalir, pevski zbor iz Ljutomeru mu je zapel par narodnih, dekleta so ga obdale s cvetjem, ljudstvo mu je klicalo: »živio, živio!« Iz Stare Nove vasi se je peljal v Ljutomer, od tam pa v salezijanski zavod v Veržeju. Tu ga je poleg predstojnikov zavoda pričakovalo več odličnih prijateljev: g. kanonik Weixel, g. kirurg dr. Vrtnjak, član banskega sveta g. Bajlec, načelnik gasilnih društev g. Snoj in g. Hrastelj s so-progo. Pri prihodu mu je zaigrala godba salezijanskih krožkarjev, ravnatelj zavoda mu je pa izrekel dobrodošlico. Kakor povsod, kjer se pokaže g. ban, tako je tudi tu zavladalo veselo razpoloženje, da je, kakor bi trenil, minula ura obiska. Pred odhodom si je ogledal zavod, kapelo in gospodarsko poslopje. Njegov obisk bo tudi v salezijanskem zavodu v Veržeju ostal v prijetnem spominu.

priporil pri raznih italijanskih letalskih tekmah številna odlikovanja, med tem tudi pohvalo italijanskega kralja in odlikovanje Musollinija. Pri letalskih tekmah v Milanu je tekmoval s slavnim nemškim letalcem Udetom, znanim tudi iz raznih filmov.

Križaj ni nikoli pozabil, da je Slovenec in je tudi pri tekmah nosil pod uniformo pred samimi prvaki fašistične stranke le belo srajco, kar seveda črnim srajcem ni bilo dosti všeč. Nevolja fašističnih prvakov je dovedla Križaja do tega, da je pobegnil v Jugoslavijo.

Preživel je eno leto v naši državi, zlasti pa pri svoji sestri v Ljubljani. Zaprošil je za naše državljanstvo, ki ga je tudi dobil. Priznali so mu stopnjo narednika, obenem pa je bil poklican za 1 mesec na orožne vaje v Zemun. Z odliko je napravil izkušnjo iz teorije in prakse. Studiral je letalstvo še dalje.

Ko je izbruhnila državljanska vojna v Španiji, je s ptnim listom odpotoval čez Francijo v Španijo, zakaj naveličal se je brezdelja. Boril se je na strani vladnih čet ter je bil kot zelo talentiran in hraber pilot imenovan za poveljnika letališča in eskadre ter je bil uvrščen med najboljše pilote v Španiji.

Po dveh mesecih službe se je nemškim letalcem posrečilo, da so zadeli z brzotopom njegovo letalo. Goreče letalo je sicer padlo na fronto madridske vlade. Križaja pa je padobran zanesel na stran belih. Dobil je le male poškodbe ter je kmalu okreval, bil pa je nekaj mesecev ujetnik generala Franca. Stanoval je v Talaveri, južno-zahodno od Madrida. Pred petimi meseci je pisal svoji sestri v Jugoslavijo daljše pismo, v katerem sporoča, da je zdav in da mu gre dobro.

Sedaj sta se obe bojujoči se stranki v Španiji sporazumeli v toliko, da izmenjata ujetnike, med temi je tudi Slovenec Križaj, ki je že odpotoval v Francijo.

Kakor z vsakim ujetnikom, je Franco tudi s Križajem postopal človeško, ker Križaj ni storil nič takega, za kar bi moral pred cev puške. Nekateri časopisi so priobčevali fantastične

Slovenski pilot Križaj se vrača iz Španije

Pred petimi leti smo poročali, da je na ljubljanskem polju pristal letalec Jože Križaj, doma iz Koprive na Krasu. Križaj je bil italijanski letalec, toda takrat je pobegnil iz italijanske vojske ter privlekel svoje letalo v Jugoslavijo. Naša država je seveda letalo korektno vrnila italijanski državi, pač pa je Križaj užival v naši državi pravico neizročljivosti kot vojaški begunec.

Jože Križaj je že s svojimi 19. letom dovršil z odličnim uspehom pilotsko šolo v Milanu. Nato je bil dodeljen eskadri takratnega letalskega ministra Balboa, ter je bil kmalu uvrščen med devetorico izbranih italijanskih pilotov. Križaj si je

Drobne novice

Koledar

Sobota, 24. julija: Kunigunda, devica; Magdalena Postel.

— Sklepi obrtniškega odseka v Zbornici za TOI. V četrtki je bila v Ljubljani važna seja občega odbora obrtniškega odseka zbornice za TOI in obrtno-pospeševalnega urada. Sejo je vodil predsednik odbora in podpredsednik zbornice g. Ivan Ogrin. Na seji so obravnavali zelo važne zadeve, med drugim je bila sklenjena velika akcija proti sušmarstvu. Seja je obravnavala vprašanje poučnih potovanj v inozemstvo, ki so za izobražbo naših obrtnikov nujno potrebna. Rešenih je bilo ugodno več prošelj za podpore za taka potovanja, deloma pa je ministarstvo za trgovino tudi nakazalo več podpor v ta namen. Obrtniški odsek je obravnaval tudi razne obrtno-pravne zadeve, zlasti pa se je ukvarjal s precej mučnim položajem v zadrugi brivcev in lasuljarjev. Sklenjeno je bilo, da priredi odsek več obrtniških splošnih tečajev, tako v Ljubljani, kjer so bodo adaptirali v ta namen neki prostori, dalje v Mariboru, v Celju in v skrajnih obliki tudi v Novem mestu, kjer bodo povsed najeti novi prostori za te tečaj.

— Anina slavnost v Rogški Slatini. Tudi letošnja sezija v Rogški Slatini je polna gostov iz vseh krajev in bogata na ravnovrstnih umetniških prireditvah in zabavah. Višek vsakoletne sezije je pa Anina slavnost s tradicionalnim reprezentativnim Aninim plesom in izbiro Anine kraljice, ki bo v nedeljo, dne 25. julija t. l. Pri slavnostni akademiji sodelujejo: operni pevec dr. M. Adrian z Dunaja, pesni par Hedy in Jacky Pečnik, koncertni pianist Otto Vondraček in zdraviliški orkester pod vodstvom kapelnika A. Neffata kakor tudi jazz-band pod vodstvom Bojana Adamčiča. Slavnostna razsvetljava zdravilišča bo zaključila dne 26. t. m. zvečer to lepo prireditve.

— Naš poziv dijakom in solnikom ter sploh lastnikom nekdanjih in sedanjih dijaških listov ima tako slab odziv, da moramo ponoviti svojo prošnjo, naj nam brez odlašanja pošljejo najrazličnejše pisane, tiskane in drugače razmnožene dijaške liste. Med temi zanimivimi publikacijami je morda tudi več takih, ki bi jih direktor Drž. studijske knjižnice dr. Janko Šleibinger sprejel v svojo »Bibliografijo slovenskih časnikov in časopisov«, ki izide že 1. septembra ob otvoritvi razstave slovenskega novinarstva na Ljubljanskem velesejmu. Ker je pa tako za tisk tega velevažnega dela, kakor za ureditev razstave že skrajni čas, spet prosimo lastnike, naj navzlic počitnicam pregledajo knjižnice in predale ter nam posodijo potrebno gradivo in s tem stopijo v krog sodelovalcev razstave, ki naj bo v resnici mogočena manifestacija vseh slojev našega naroda za našo kulturo. Pripravljeni odbor razstave slovenskega novinarstva, Ljubljana, Velesejem.

— Nov potniški vlak na progi Zagreb gl. kol. — Brezice. Pričeni ob 26. julija dalje vozi na progi Zagreb gl. kol. — Brezice nov potniški vlak. Odhod iz Zagreba gl. kol. ob 19.05, iz Zagreba-Save ob 19.11, prihod v Brezice ob 19.57.

— I. Kongres Slovenske esperantske zveze bo v nedeljo 25. t. m. v prostorih hotela »Metropole« s sledečim sporedom: Ob 9.15: Ustanovni občni zbor SEA. Ob 13: Skupno kosilo. Ob 15: Akademija v proslavo 50 letnice Esperanta. Od 7—9 dopoldne bodo člani pripravljalega odbora sprejemali goste na ljubljanskem kolodvoru. Vabljeni vsi, vstop prost!

— Jugoslovanska katoliška Esperantska Liga poziva vse svoje člane, da se udeležijo I. kongresa SEA v nedeljo, 25. t. m. v Ljubljani. Po možnosti se udeležijo ustanovnega občnega zbora in popoldanske akademije.

— Gोजени bodo sprejeti v inženjersko podzastniško šolo v Mariboru. Kandidati ne smejo biti mlajši od 18 in ne starejši od 21 let in so morali dovršiti najmanj ljudsko šolo. Prošnje je poslati pristojnemu vojnemu okrožju najkasneje do 15. septembra t. l. — Nadalje bo sprejetih večje število gojenec v pomorsko-zrakoplovno podzastniško šolo v Divuljah, pošta Stari, primorska banovina. Reflektanti ne smejo biti mlajši od 18 in ne starejši od 20 let. Prošnje je predložiti do 1. septembra t. l. — Slieni so tudi pogoj za sprejem v strokovno podzastniško šolo v Sibeniku. Glej »Službeni vojni list« str. 887 do 902.

— Sprejem dveh inženjerjev v mornarico. Strojne inženjerja in inženjerja elektrotehnika sprejme mornarica, da izpolnijo tehnično stroko z aktivnimi inženjerskimi častniki. Reflektanti ne smejo biti starejši od 32 let in ne smejo biti oženjeni. Prošnje je poslati štabu mornarice v Zemun najkasneje do 15. avgusta t. l. Ostali sprejemni pogoji so razvidni iz »Službenega vojnega lista« stran 881—884, ki je interesantom na vpogled pri pristojnih vojnih okrožjih in na vseh orožniških postajah.

— Pogrešano blago na sodišču. Okrožno sodišče v Ljubljani objavlja spisek zelo številnih reči, zlasti obleke in galanterije, ki jih je sodišče zaplenilo pri raznih tatovih in za katere ne ve lastnika. Ti predmeti so na ogled v sobi 94 na sodišču v Ljubljani in kdor kakšne take predmete pogreša, naj se tam zgleda.

— Otroci ugonjeni. Bilo je v nedeljo okoli 18 v Zaborštu, občina Dol. Otroci so se igrali pred hišo Gostinčarjevo. Poleg hiše teče potok Mlinščica. Komaj 4-letni Jožek Gostinčarjev se je od ostalih oddalnil in šel proti potoku. Kaj je tam počel, se ne ve, dejstvo je, da je padel v potok. Nikdo ni slišal njegovega krika na pomoč. Voda ga je nesla še kakih 800 m daleč do zatvorske tovarne »Jube«. Tu je čez pol ure zapazil otroka 13-letni Polde Letnar, ki je poklical v tovarni zaposlenega delavca Pirsa. Ta je utopljenke potegnil na suho. Brž so poklicali slučajno tam mudečega se ljublj. zdravnika dr. Pogacnika, ki pa ni mogel otroka rešiti z umetnim dihanjem in je le ugotovil smrt. Rodbina živi v veliki revščini in sta roditelja prisiljena puščati otroke same brez nadzorstva, ker morata dnevno hoditi na delo za zaslužkom.

— Za tatvino 2 leti robije. Mali senat v Ljubljani je včeraj obsodil na 2 leti robije zaradi malenkostnih tatvin brezposelnega peka, 44-letnega Lojzeta Anžlovarja iz Tlake pri Litiji. Lojze je lani decembra ukradel v Brezicah neznanemu lastniku moško kolo. V Ljubljani je letos 27. februarja ukradel Maveu Vidu kolo, aprila pa v Mokronogu iz železnice vagona govejo živino. Lojze je vse tatvine priznal. Ker je bil že večkrat kaznovan, je mali senat gornjo kazen smatral za te tatvine primerno.

— Vremenska napoved. Evropa: hladni zračni val je zajel zahodno in srednjo Evropo, kjer je oblačno vreme in dež. Nad južno Evropo je topel in suh zrak. V ostalih delih vedro. — Jugoslavija: Vedro vreme po vsej kraljevini. V zadnjih 24 urah je deževalo v južnih krajih. Temperatura se je zvišala. Najnižja je zabeležena v Kruševcu 10, najvišja v Skoplju 32. — Napoved za danes: Lepo vreme, temperatura se bo zvišala, v severnih in zahodnih delih lokalno nevihte.

— Komunistem in komunistična Rusija, spisal Fran Erjavec, 536 strani, založba Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani, cena 80 din. — Komunistem je ideja, ki pretresa že dve desetletji ves svet ter piše usodo mnogim narodom in državam. Ne moremo se zato čuditi, če se baviš s tem predmetom z vso resnostjo ne le politika, temveč tudi znanost in publicistika. Pisatelj je razdelil svojo obsežno knjigo v tri dele, od katerih obravnava prvi zgodovino komunistične misli od starega veka do današnjih dni; drugi — najobsežnejši del obravnava realizacijo komunistične ideje v Rusiji, in sleer razvojno in podrobno po njenem današnjem obsegu, in to v vseh panogah javnega življenja; a tretji, ki obsega podrobno kritiko načelnih osnov komunizma. Že iz tega je razvidno, da ne bo mogel pri nas nihče mimo tega velikega in edinstvenega dela, ki poseda tako odlično in javno življenje narodov. Pa ne samo politiki in javni delavci, tudi vzgojitelji bodo našli v knjigi obilo gradiva in izčrpen pregled na ideologijo in praktično uveljavljanje komunizma. Zato bi moral to sijajno delo poznati vsak izobraženec, kmet, delavec, nastavljenec, mlad ali star, dijak, žena, dekle, kajti vsakomur bo nudilo obilico gradiva za resno in globoko razmišljanje. Priporočamo.

— Trgovci, odvetniki, tovarne itd., ki potrebujejo pisarniške moči, naj se blagovojno obrniti na ravnateljstvo Enoletnega trgovskega tečaja Ant. Rud. Legata v Mariboru, Vrazova ulica 4, telefon 25-90, ki lahko priporoča dobre absolventke in absolvente.

— Razpisana služba strojnika. Na osnovi § 31 zakona o banki upravi je razpisana pri okrajnem cestnem odboru Ptuj službeno mesto banovinskega strojnika za posluževanje parnega stroja. Za to mesto naj pridejo v poštev samo prosilci, ki imajo predpisano kvalifikacijo za posluževanje parnih strojev z nad 20 KS in ki so izučeni mehaniki in izprašani šoferji avtomobilov. Lastnoročno pisane in z banovinskim kolkom za 10 Din kolkovane prošnje, opremljene s pravičnimi in zadostno kolkovanimi prilogi (rojstni in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, dokazilo o ureditvi vojaške obveznosti, zdravniško spričevalo, navedeno spričevalo, potrdilo pristojnega oblasti, da niso bili obsojeni zbog kaznivih dejanj iz koristoljublja, dokazila o strokovni usposobljenosti), je vložiti najkasneje do 15. avgusta 1937 pri okrajnem cestnem odboru v Ptuj.

— Saje so se vnele in — hiša je pogorela. Kajžarjeva hiša Marija Unger na Tolstem vrhu pri Slov. Konjicah je hotela peči kruh. Zanelata je ogenj, od katerega so se vnele saje, po njih pa seno v podstrešju. Hiša namreč nima dimnika, kuhinja pa ne stropa. Hitro je bilo vse v plamenu. Reševati ni bilo moči nitiesar in je vse pogorelo do tal. Skode je okrog 15.000 Din.

— Smrt na nesrečo. Na Kozjaku pri Mislinjah se je smrtno ponesrečila Frančiška Kotnik. Razkladala je z možem in hlapcem voz sena. Stala je na podstrešju. Naenkrat se je pod njo trhla deska prelomila. Nesrečnica je zgubila ravnotežje, omahnila in padla 13 m globoko na kamenita tla. Zlomila si je nogo in roko. Občela je mrtva. Nesrečna žena je pričakovala vselega dogodka.

— Surov napad. V Vitanju je bivši trgovec Hubert Filipič ob priliki, ko je bil v njegovi hiši izvršilni organ, udaril pričo Kikija Jožeta, mizarja v Vitanju, tako močno za uho, da mu je počil bobnič levega ušesa in se je radi tega batl, da Kikič sploh več slišal ne bo, marveč da bo ostal trajno gluhi.

— Pretepen kokošji tat. V Črešnjicah pri Frankolovem so pri Tereziji Pristovnikovi zalotili tatu, ki je kradel in kral kokiš v hlevu. Gospodinja brat je neznanca udaril po glavi in po hrbtu, vendar je tat z dvema kokošima ušel, pustil je le klobuk. Orožniki so začeli poizvedovati, kje bi kdo mogel biti poškodovan po desni strani glave, ker je Pristovničin brat Franc — levčar. Tatu so kmalu imeli. Je to Janez Guzej iz Sojaka, ki je res poškodovan po desni strani obraza in po desni polovici hrbta — torej od leve roke. Ti dve posebni znamenji sta ga dali pravici v roke.

— Otroci ugonjeni. V Podpeti pri Poljanah sta z mosta gledala naraslo Dravinjo 5 letni Lovce Jožef in 6 letni Ambrož Anton. Ko sta se nekaj prerivala, je Anton sunil Jožeta, da je padel v dečo vodo in takoj zginil pod vodo, ki ga je odnesla dalje. Truplo je čez dva dni našel ponesrečenec oče sam blizu Poljan.

Ljubljana

I Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 4.15.

I Obnova šentpeterske cerkve. V včeršnjem članku, v katerem smo odgovorili na pisanje »Jutrac« in »Slovenskega Naroda« glede obnove zunanjsine šentpeterske cerkve, se je vrnila ne-ljuba pomota. Obvezno davčino 10% od direktnih davkov ne bodo plačevali skozi deset let, ampak samo pet let. Sicer je bilo to jasno že iz članka predstojništva župne cerkve sv. Petra, ki smo ga objavili preteklo nedeljo.

I Romunski poslanik na Bledu. Na Bled je skozi Ljubljano potoval v četrtki romunski poslanik na našem dvoru g. Viktor Cadere. G. poslanik namerava svoje počitnice preživeti v Sloveniji.

I Na Rožnik. V nedeljo, dne 25. julija je v cerkvi na Rožniku prošenje stranskega oltarja sv. Marije Magdalene. Sv. maša dopoldne ob 9, popoldne ob 5 pa pete litanije.

I V mestni župniji sv. Jakoba bo v nedeljo, 25. julija slovesno praznovanje sv. Jakoba, župnega patrona in slovesno češčenje presv. Rešnjega Telesa. Sv. maše se prične ob 5. Ob 6 bo govor (dr. Sorli). Ob 10 govor (dr. Kraljič) in slovesna sv. maša z godbo. Popoldne ob 3 govor (msgr. Steka) in litanije Vseh svetnikov. Zvečer ob 7 govor (župnik Barle), pete litanije presv. Srca Jezusovega in zahvalna pesem. — Ta dan je tudi darovanje za cerkevne potrebe.

I Izlet avtomobilistov na Podkorensko sedlo. Kakor nas obvešča avtomobilski klub, sekcija za Ljubljano, bodo naši avtomobilisti praznikov svojega patrona sv. Kristofa, tudi s tem, da bodo odhleti v skupnem izletu na Podkorensko sedlo, ki je od Ljubljane oddaljeno nekako 90 km in čigar nadmorska višina je 1071 m, tako da ne predstavlja ta izlet nobene naporne ture za vozila. Odhod iz Ljubljane je ob poljubni uri v nedeljo zjutraj, ker avtomobilisti ne bodo potovali v skupinah. Ob 10 bo prededništvo avtokluba položilo venec k spominskem kamnu Aleksandra I. Zedinitelja na Podkorenskem sedlu. Takoj nato pa bo na primerno okrašenem prostoru svečano opravilo proslave sv. Kristofa z blagoslovitvijo vozil. Po proslavi se odpeljejo udeleženci k novemu carinskemu poslopiju, kjer bo okoli pol 11 dopoldne slovesna otvoritev prostorov in delovanja obmejne ekspoziture avtomobilskega kluba. Tej slovesnosti bodo prisostvovali tudi zastopniki oblasti in raznih korporacij.

I Promenadni koncert. Turistični odbor za Ljubljano priredi v soboto, dne 24. julija ob 20 promenadni koncert na Boršnikovem trgu. Igrala

bo Delavska goba »Zarja« pod vodstvom kapelnika g. Ivo Grudna.

I Dar mestnim revežem. Ga. Rutar Marija, posetnica na Sv. Petra cesti 47, ki je umrla 5. februarja t. l., je v svoji oporoki volila mestni občini za mestno reveže znesek 1000 Din.

I Bolničarji in samarjani RK. V nedeljo bo izlet na Sv. Gori pri Litiji. Odhod ob 5.30 z gl. kolodvora. Zbirališče ob 5.10. V slučaju slabega vremena bo izlet prihodnjo nedeljo.

I Na Rožnik. Jutri na žegnanske krofe vabi gostilna na Rožniku.

I Dve aretaciji. Policija je včeraj že izsledila znanega pretepača R. H., ki je pretepel nekega stražnika pri velikem izgredu na Zabjeku, o katerem smo poročali. R. H. je na policiji izpovedal, da se je toliko napil, da sploh ne ve, zakaj je stražnika napadel s kolom. R. H. je osumljen tudi neke tatvine. Policija je proti njemu in njegovim trem, že poprej prijetim tovarišem uvedla strog preiskavo. — Aretirani je bil tudi neki muslimanski Bosanec, ki je osumljen, da je ukradel pred dnevi nekemu gospodu zlato zapestno uro.

I Goljufiji »Anglež« v Ljubljani. V sredo se je pojavil na ljubljanskih ulicah in ljubljanskih javnih lokalih imeniten človek. Govoril je samo: »Ol rajt!« in pa: »Njujork, London, jest!« Ponizni Ljubljanci so kar strmeli, kako zna ta tujec v dokolenkah gamasah in e pipo v ustih gladii angleški. To pa tudi ni bilo nobeno čudo, ko se je tujec predstavil ponokod za lorda Norfolk, drugod pa za bivšega ministrskega predsednika Anglije Baldwina. Imeniti tujec je najel stanovanje kar v več hotelih. Jedel in pil je povsed in napravil je vtis, da bo vse cehe tudi res plačal. Samo nekaterim portirjem se je zdelo malo sumljivo, da je ta Anglež tako redko beseden in da ne ve prav nič drugega povedati, kakor »ol rajt!« Ljubljanski hotelski portirji znajo namreč poleg nemščine tudi angleščino. Tujec se je prijavil na obisk pri nekem zdravniku. Ta gospod pa je bil nekoliko trenotkov raztresen in te trenotke je »ugledni« Anglež uporabil za to, da je izmaknil zdravniku iz suknjica na obešalniku bankovce za 1000 din, 5 bankovcev po 500 din in 510 avstrijskih šilingov. Nato pa je tujec hitro izginil. Izginil je tudi iz Ljubljane, toda policija ima že sled za njim in najbrže ne bo dolgo ko ga bodo pritrali v Ljubljano. Gre najbrže za kakšnega mednarodnega puštolovca, ki za silo lomi tudi angleščino.

— Pri saprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josef grenčice«.

I Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Koncert ameriškega „Simphonic Banda“

V preteklih dneh je priredil ameriški orkester »Pather Lachs Boys-Symphonic Band«, ki je na turneji po Evropi, koncert tudi v Ljubljani in je bil ta koncert vsled svojevrstnosti kljub malo prikladnemu času vendar prav dobro obiskan. Najbrž je marsikoga privabil tudi bleščeči naslov, da je željan visoke umetnosti pobitelj, da se naučijo prave umetnosti »simfoničnega orkestra«. A tudi tu sem je dala Amerika svoj pečat in se je prišleku predstavila mesto simfoničnega orkestra, — bogato zasledena godba na pihala, ki je poleg koronarne prednasale tudi več predelanih simfoničnih umetnin.

Tako se je kritičnemu poslušalcu valila nujnost dvostranskega razsodja: najprej glede izvajalske skupine same po sebi z ozirom na njeno glasbeno vrednost in nato glede podajanja samega z ozirom na značaj podanih umetnin. — S prvega pogleda se je uveljavila zelo ugodna razsodba; kajti priznati je treba, da je orkester take vrste (tedaj »godba na pihala«) s tako vrednoto redkost. V skupini (ca 70 članov) so sami mladi ljudje, ki obvladujejo svoje instrumente z veliko sposobnostjo ter so poleg tega zelo vigrani in ubrani v celoto, pri čemer jim ne primanjkuje muzikalnosti, ki pomaga k ugodni celotni zvočnosti. Slednja ima na sebi še posebno mikavnost, ker sloni na posebni barvi, ki prihaja od številnih lesenih pihal in njih zveze z lepo uglasljenimi kovinastimi trobljami. Poleg te ubrane barvitosti je posebna odlika te izvajalske skupine tudi še živa in dosledna ritmika, ki učinkovitost še posebej stopnjuje. Te vrednote so v velikem zaslugu kapelnika Lesinskega.

Pač pa se sodboda podane izvedbe poniža z drugega pogleda, ki se tiče izvedenih umetnin. Kajti komur je že prav v zavesti recimo Dvočrkova simfonija in vse njene lepote zlasti čustvenih vzgibov, ta je bil ob dani izvedbi razočaran; kajti že po značaju pihala nikdar ne morejo nadomestiti iskrene topline godal. Poleg tega pa tudi nima celota one mehke prožnosti, kot jo ima simfonični orkester in tedaj ne more oživiti vsebinskih sestavin, ki počivajo v umetnini. S tega pogleda bi že bilo prav, če ostane vsak pri svojem, pri tem, kar mu je določeno in čemur je sam doležen, kajti le tam more dosežati utrinek popolnosti. In če ste dojeli, s kakšno zanositostjo je ta »Symphonic Band« podal n. pr. korončno, ste v tem okviru res lahko dojeli utrinek popolnosti.

V. U.

Novo mesto

Kino Krka v Prosvetnem domu. Predstave v soboto in nedeljo: Krkavi kapetan. V ponedeljek 26. in v torek 27. julija: Ciganska deklica. Predigra: kolorirana Miki miska. Predstave so vsak dan ob pol 9. zvečer. v nedeljo tudi ob 6. popoldne.

Krško

Društvo za pospeševanje tujkega prometa v Krškem priredi v nedeljo, 25. t. m. pri novo zgrajenem kopališču velik sportni dan. Na programu je plavanje in veslanje, zvečer pa bo »jadranska noč«. Na veselici, ki se prične ob 16, je poskrbljeno za dobra jedila in pristno dolejško kapljico ter pečenje na ražnju. Pri vsej prireditvi sodeluje priznana gasilska godba iz Krškega.

Zagorje

Nova dela pri rudniku. Oblast je slednjič dovolila družbi TPD preložitvev potoka Kotredežca v Potoški vasi, in sicer v skupni dolžini ca. 600 m. Pri tem bodo prizadete parcele štirih posestnikov, ki so jih razmeroma za ugodne cene, deloma za druge koncesije odstopili rudniku, da bo lahko izvršil navedeno delo. Struga Kotredežca bo pomakljena na vzhodno stran kotredežce doline ter bo s tem odstranjena nevarnost za eksploatacijo premoča, ki leži v debeli plasti pod sedanjem strugo. Pri tem bo, kot smo poučeni, dobilo ca. 300 delavcev prepotrebno delo in zaslužek ter bo s tem stalež delavstva dvignjen pri rudniku na ca. 800. To podjetnost v sedanjih, še vedno težkih časih, toplo pozdravljamo.

Zvedeli smo, da namerava občina postaviti ob cesti, ki vodi proti savskemu mostu, nekaj klopi, kjer naj bi počivali ob sprehodu naši rudniški upokojenci. Pozdravljamo to namero iz vsega srca; želeli je le še, da bi se pospešila rešitev pri banki upravi za odpravo mostnine, ker je sedaj v poletju na drugem bregu v senci veliko bolj hladno.

Maribor

m Delegacija češkoslovanskih katoliških dijakov na kongresu Slavice Catholicae bo prišla v Maribor v nedeljo ob tri četrti na 8. in bo šla na grob Slomska, kjer bo položila venec z deželnim in državnim trakom. Nato bo na Slomskem grobu sv. maša. Sledila bosta češki in slovenski govor. Po sv. maši se bo podala delegacija v škofijsko palačo, kjer bo izročila prevz. g. knezoškofu dr. Tomaziču resolucijo, ki so jo sklenili na Slomškem večeru v Pragi dne 17. junija. Vabimo Mariborčane, predvsem akademike in člane Katoliškega akademškega stvarstva, da se po možnosti udeležijo sprejema, prav gotovo pa sv. maše na Slomškem grobu.

m Mlekarkstvo in sirarstvo na Mariborskem tednu. Kakor lani, bo tudi na letošnjem Mariborskem tednu mlekarska in sirarska razstava, le da bo letos prirejena v večjem obsegu. V razstavnem paviljonu bodo prodajali prireditelji po nizkih cenah mleko in mlečne izdelke ter razne krepilne in hladilne pižaje. Namen razstave je propagirati mleko kot najcenejšo zdravilno in krepilno pižajo.

m V nedeljo igra zagrebška Concordia. Ljubitelji nogometa bodo imeli v nedeljo redko priliko videti eno izmed moštev državne lige. Na Rapidovem igrišču nastopi zagrebška Concordia s svojim prvim moštvom proti mariborskemu Rapidu. Zanimivo je, da igra v moštvu Concordie tudi bivši Rapidovec Rakar kot leva zveza. Tekma se prične ob 17. uri.

m Spominska ploščo žrtvam Severne triglavske stene Savu Domiclju in Hugonu Lettnerju bodo prijatelji vžidali v nedeljo, 25. julija ob 10. dopoldne. V slučaju zadostne udeležbe bo vozil iz Maribora poseben avtobus. Prijave sprejema pisarna Putnika do sobote dopoldne.

m Vpisovanje v obrtno nad. šolo v Mariboru za šolsko leto 1937-38 bo na mestnem poglavarstvu od 1. do 22. avgusta t. l., in sicer ob nedeljah od 9. do 11., ob delavnikih pa od 10. do 12. Zglašiti se morajo vsi vajenci in vse vajenke, ki se učijo v območju mesta Maribora ter v občinah Pobrežje, Studenci, Tezno, Kosaki, če niso še 18 let stari. Prinešiti morajo s seboj zadnje šolsko izpričevalo, krstni list in običajno vpisnino.

m Podlo potvarjanje resnice. »Jutro« je v svoji 168. številki od 22. julija t. l. med mariborskimi vestmi objavilo poročilo o »incidentu« na pobrežkem pokopališču, ki se je pripetil v nedeljo 18. julija ob priliki pogreba gospe Alme Remsove. Tozadevno »Jutrovo« poročilo je tendenciozno. Kaj se je v resnici zgodilo? Ko je pristopil k krsti duhovnik-frančiskan in začel z obrednimi molitvami, je nekdo z močnim glasom zaklical: »Tiho bodi, tiho bodi!« Duhovnik, spodaj podpisani, se ni dal motiti in je nadaljeval z molitvami. Po tem prvem incidentu je bilo vse mirno do konca pogrebnih obredov. Pred sklepom je podpisani spregovoril nekaj stavkov popolnoma verske vsebine, brez kakšne osti. Tik pred sklepom, ko je podpisani hotel zbrane pozvati k molitvi za rajno, je ista oseba zopet zaklicala: »Tiho bodi!« »Jutro« je prvi vzkliz kar zamočilo, drugega pa proglasilo za znak užaljenosti radi duhovniških izjav, o katerih pravi, da so vzbudila ogorčenje in obsodbo vseh govorbecev. »Jutrovo« poročilo je ves dogodek potvrdilo. Če »Jutro« storjene klevete ne popravi, bo podpisani zahteval zadoščenje drugod. — P. Tarzijc Toš.

m Avtobus na Pohorje. Jutri zjutraj ob 5.40 bo v slučaju lepega vremena in zadostnih prijav vozil mestni avtobus do Pohorskega doma. Povratek od križišča ob 19.30. Prijave sprejema prometa pisarna na Glavnem trgu do danes zvečer do sedmih.

m Uradne ure na pobrežki občini. Pobrežka občina je spremenila uradne ure in se bodo odselej sprejemale stranke vsako popoldne razen v soboto in nedeljo od pol treh do šestih. Dopoldne bodo sprejete le povabljenе stranke.

m Nesrečna smrt. V četrtki zvečer se je 18-letna tovarniška delavka Alojzija Lešnik z dravske brvi pognala v Dravo in utonila. Truplo dosedaj še niso našli. V prostovoljno smrt je šla radi nesrečne ljubezni.

m V mariborsko bolnišnico so pripeljali kar dva obupanca, ki sta si hotelo vzeti življenje. Mizarjski mojster A. V. iz Frama si je pognal iz samokresa kroglo v levo stran prsi, 27-letna F.K. iz Ruš pa si je prerezala žile na levi roki. Obema so v bolnišnici resili življenje.

m Pisarna Mariborskega tedna bo za časa prireditve poslovala na razstavišču od ponedeljka 26. julija. Svoje prostore bo imela v otroškem vrtcu v Razlagovi ulici. Tel. št. 23-87.

m Zlata zapazna verižica je bila najdena pred trgovino »Weka« na Aleksandrovi cesti. Shranjena je na policiji.

Celje

c V nedeljo dekliški tabor na Gori Oljki. V nedeljo, 25. julija dopoldne in popoldne bo na Gori Oljki tabor deklet, ki ga bo priredila Dekliška podzveza v Celju. Odhod iz Celja ob pol 8 zjutraj s savinjskim vlakom. Ob 10 bo na Oljki slovesna sv. maša, po sv. maši pa bo pred cerkvijo tabor deklet, na katerem bo govoril g. prof. dr. Hanželič iz Celja in še drugi govorniki in govornice. Popoldne bodo v cerkvi večernice, po večernicah pa zopet tabor pred cerkvijo. Dekleta iz Celja in Savinjske doline, prav tako od drugod, se prijazno vabijo, da pridejo na lepo Goro Oljko.

c Nemški napis na javnem prostoru. Na kolodvorski postaji Celje poleg potniških blagajn je slika Bleda, pod katero je napis samo z nemškim besedilom: Veldes, Panorama gegen den Stoll. Čudno je, da se pusti na javnem prostoru v Sloveniji nemški tekst pod sliko slovenske pokrajine.

c Mestna občina celjska razpisuje dobavo 39 kubičnih metrov belega peska za potrebe mestnega in okoliškega pokopališča. Ponudbe je poslati do 15. avgusta na mestno poglavarstvo.

c Ker ni hotel posoditi harmonike, sta ga napadla s poleni. Pred dnevi je bil Maribor Alojzij, 25 letni delavec, doma iz okolice Slivnice, pri nekem znanecu na obisku. S seboj je imel tudi harmoniko, na katero bi rad igral njegov znanec, kar pa ta ni pustil. Zato sta se sprla. V sredo, dne 21. julija je delal Marcen pri nekem kmetu v vasi Vodučje do večera. Ko se je navečerjal, je šel nič hudega sluteč proti domu, ko sta ga iznenada napadla izza drevesa dva fanta, med njima je bil tudi dotični, kateremu ni posodil harmonike. Z debelimi poleni sta se zagnala v Marcena in ga tolkla. Marcen se je branil pred udarci z levico in dobil nanjo tako silen udarec, da mu je roka takoj močnau zatekla, z desnico pa je odriaval napadalec od sebe. Končno se mu je posrečilo, da jima je usel v smeri proti vasi, kjer se je skrivil v neki hlev in pokazal otečeno roko dotičnemu kmetu. Toda fantoma to še ni bilo dovolj, ampak sta ga čakala pred vrati s kolom v roki in kričala, da ga bosta ubila, zato je kmet odpravil Marcena pri zadnjih vratih iz hleva. Roka je Marcenu čedalje bolj otekala, zato se je podal v četrtki zjutraj v celjsko bolnišnico.

c Kino Metropoli. Danes »Kozak in slavček« (Svetislav Petrovič).

Naš železniški potniški promet

Potniški promet pri nas stalno narašča. Največjo socialno važnost ima vsekakor notranji (lokalni) promet. Kako se je notranji potniški promet v zadnjih letih stalno popravljaj, dokazujejo sledeče številke:

Potnikov: 1. 1932 31.546.022, 1. 1933 29.707.188, 1. 1934 28.525.189, 1. 1935 34.819.327, 1. 1936 37 milijonov 694.919.

Od tega števila je odpadlo v letu 1936 na posamezna ravateljstva:

Ravnateljstva:	Delež ravnateljstva
Belgrad	8.248.514 21,9%
Ljubljana	8.425.288 22,3%
Sarajevo	5.520.001 14,7%
Subotica	6.400.296 16,9%
Zagreb	9.100.820 24,2%
Skupaj	37.694.919 100,0%

Razumljivo je, da je finančni uspeh potniškega prometa posameznih ravnateljstev vezan na % deleža posameznih ravnateljstev, ker igrajo dolžine potovanja pri tem glavno vlogo, to je, potniški kilometri, prav tako kot pri blagovnem prometu tonski kilometri. Izračunati na podlagi istih % deleža posameznih ravnateljstev od celokupnih dohodkov ni velika težava. Uspoštovati se morajo pri tem seveda lomljene oddaljenosti pri direktnih tarifah (transitnih), režijske pošiljke (potovanje) itd. itd. No, za nas imajo gornji %-i drug pomen. Oni namreč dokazujejo obremenitev osebja in prog. Pregledni-

sko osebje ima prav isto delo pri enakem številu potnikov, ne glede na to, da li potnik potuje 2 km daleč ali pa 100. Proge prav tako trpe, če se vozi potnik le nekaj kilometrov ali pa stotine kilometrov daleč in če zavzame mesto onega potnika, ki izstopi že po par kilometrih vožnje, drugi potnik. Manipulacija pri odpremljanju potnika, ki potuje na kratko oddaljenost, je prav toliko kot onega, ki potuje 100 km daleč. Po vsem tem je čisto jasno, da mora v porazdelitvi kreditov igrati najvažnejšo vlogo stvarna obremenitev osebja in prog.

Pri inozemskih potniških prometih igra tudi subjektivni moment važno vlogo. Inozemskim potniškim vlakom (brzovlakom) mora uprava dodeljevati vlakovsporno osebje z višjo inteligenco in z večjo uglasjenostjo. Ker predstavljajo take kvalitete izvršno predizobrazbo, ki je v zvezi s trudom in materialnimi žrtvami, zahteva pravičnost, da se tako osebje tudi boljše plača. Poleg tega pa mora tako osebje že radi ugleda uprave in države skrbeti za boljše zunanost, kar je vse združeno s stroški.

Kdor hoče biti pravičen, ta mora priznati z ozirom na statistične podatke naših turističnih društev, da ogromna večina tujcev iz zapadne ali severne Evrope, ki potuje na naše Primorje ali na italijanske obale, potuje po progah Slovenije in da vlakovsporno osebje ljubljanskega ravnateljstva nosi tudi v inozemskih potniških prometih višji odstotek bremen, kot pa mu po načelu enakosti in pravičnosti pripada.

Povečanje izvoza lesa

Izboljšanje položaja na lesnem trgu se zrcali predvsem v številkah našega izvoza. Te številke nam kažejo, da je izvoz v letošnjem letu napram letu 1936 prav znatno narasel. V celotnem letu 1936 je znašal izvoz lesa iz naše države v vrednosti 544,7 milij. din, dočim je letošnji izvoz v prvem polletju bil ta znesek prekoračen. Do konca junija tekočega leta je izvoz lesa po vrednosti znašal 551,3 milij. din in je torej za 6,6 milijona večji kot pa za celo lansko leto.

V prvem polletju lanskega leta je izvoz lesa znašal po vrednosti le 302,0 milij. din, v primeri s tem je naš izvoz lesa letos za 249,3 milij. din večji. Če bo tudi v drugi polovici izvoz lesa ostal na isti višini, kot je bil doslej, potem ne bo, ne po vrednosti in ne po množini, mnogo zaostajal za izvozom v letih neposredno pred krizo, ko se je izvoz lesa gibal nekako med milijardo in milijardo dve sto milijonov dinarjev.

Glavni odjemalci našega lesa so bili: Anglija, ki je uvozila od nas lesa v vrednosti 116 milij. din, Italija, ki je uvozila za 101,7 milij., Nemčija, ki je uvozila za 88,4 milij. in Madžarska, ki je uvozila za 38,9 milij. V navedene države smo izvozili 63% vsega izvoženega lesa.

Izgleda pa, da se bo vrstni red držav, v katere uvažamo, do konca leta spremenil. Tako se že kaže v številkah izvoza v mesecu juniju. Na prvo mesto v izvozu lesa je v juniju stopila Italija, ki ga je uvozila za 31,3 milij. Velik delež je imela tudi še Anglija, znatno pa je padel delež Nemčije. Izvoz lesa v Nemčijo je znašal le še 3,6 milij. din in je torej padel na minimum. Kakor pa poročajo, bo na dnevnem red sestanka jugoslovansko-nemškega odbora, ki bo septembra v Dubrovniku, prišlo tudi vprašanje izvoza lesa v Nemčijo.

Kot je omenjeno, je na prvo mesto v našem izvozu stopila zopet Italija, ki je do sankcij vedno tudi to mesto zavzemala. Z ozirom na poglobitev trgovskih odnosov z Italijo pa moramo pričakovati, da bo Italija to svoje staro mesto tudi v naprej obdržala.

Pasivnost naše trgovinske bilance z Nemčijo

Ze dve leti je naša trgovinska bilanca z Nemčijo stalno pasivna. Lansko leto je naš uvoz iz Nemčije znašal 1087,6 milij. dinarjev, izvoz v Nemčijo pa 1039,0 milijonov dinarjev, tako, da je pasivnost dosegla 48,6 milij. dinarjev. V prvih petih mesecih letošnjega leta pa je pasivnost našo trgovinske bilance z Nemčijo znašala 98,6 milij. Din. Zanimivo je, da istočasno, ko imamo proti Nemčiji pasivno trgovinsko bilanco, imamo v klirinškem prometu znatno terjatev. Ta naša klirinška terjatev dosega sedaj 21 milijonov mark.

Nasprotje med klirinškim saldoin in pa med saldoin naše trgovinske bilance izvira iz tega, ker so različne zapadlosti za plačila pri izvozu ter za plačila pri uvozu. Zapadlost plačil naših uvoznikov se razlikuje od zapadlosti plačil nemških uvoznikov, ki kupujejo naše blago.

Kulturni obzornik

Njegošev „Gorski vijenac“

Največje, lahko bi rekli tudi svetovno znano delo črnogorskega vladike Petra Petrovića Njegoša „Gorski vijenac“ je izšlo na Dunaju 1. 1847., torej pred devetdesetimi leti. Ker praznujemo v letošnjem letu tudi tridesetletnico poslovenitve tega, po mnenju največjih srbskih književnih zgodovinarjev, najprezentativnejšega srbskega literarnega dela (slovenski prevod je oskrbel pok. Rajko Perusek pod naslovom »Gorski vijenec«, izšel je leta 1907), in dvajsetletnico prevažljive smrti (umrl 1. 1917), bom skušal v sledečem podatki temeljne odlike te epiko-dramatične umetnine.

Doba romantizma je na slovanskem jugu dala bogato žetev, bogatejšo pri Srbohrvatih kot pri Slovencih, ker je ta književna smer v Srbohrvatih prišla ko po naročilu, kajti v bistvu Srbohrvatov, njihovega žitja in zgodovine, je ležalo toliko latentnih sil in nakupljenega tovrstnega gradiva, posebej tradicionalnega in zgodovinskega, da je moralo z vso silo izbruhniti na dan, potem ko so nekateri največji zapadnoevropski duhovni, med njimi tudi Goethe, šele odkrili in pokazali zapadni Evropi veličino srbohrvaške narodne pesni, posebej epske. Ob tej priložnosti moram posebej opozoriti na časovno sovpadnost največjih ustvariteljev romantizma pri Slovencih in Srbohrvatih. Se danes prevladuje mnenje, da so Prešernove »Pesmi« (1847), Ivana Mažuranića »Smrti Smil-age Cerigje« (1846) in Njegošev »Gorski vijenec« (1847) najizrazitejša in obenem največja dela imenovanih književnosti.

Njegoš spada med najoriginalnejše ustvarjalce v južnoslovanskih književnostih sploh. Rodil se je pred koncem 1. 1813. v Njaguših pod Lovčnom. Priljubljen je za Radivoja (pozostjo našemu na popularno ime vladika Rade), toda to ima je v svojem dvajsetem letu, ko se je ponemžil, izgubil, dobil

pa novo, Peter. Njegov stric, ki je takrat vladal nad Črno goro, Peter I., od katerega je Njegoš pozneje sprejel tudi vladarsko oblast, ga je poslal za nekaj časa v Šolo v Boko Kotorsko. Potem ga je doma na Cetinju poučeval tajnik Petra I., znani pesnik »Serbijanec« in svetovni popotnik Sima Milutinović-Sarajlija. Sima Milutinović je videl dosti sveta, se poznal z Goethejem, Uhlandom, Grimom in se nekaterimi takratnimi nemškimi književnimi velikani, vendar njegovo znanje ni bilo sistematično in tudi mlademu Njegošu ni mogel nuditi temeljitejših izobrazbe. Zdaleč večja zasluga Milutinovića je, da je mladega učenca navdušil za knjigo, za čitanje.

Ze v zgodnji mladosti je Njegoš začel pisati pesmi. V samotni črnogorski pokrajini, kjer ni imel nobene prave intelektualne družbe, je pesnik začel prebirati dela velikih svetovnih književnikov in filozofov in je, ker je bil že po naravi sila nadarjen, postal fenomenalen autodidakt. Po stricovi smrti je še zelo mlad sprejel vladarsko oblast in po črnogorski navadi postal tudi duhovnik in kasneje vladika. Potovanja po evroli so v precejšnji meri vplivala na njegovo izobrazbo. Teh potovanj pa je bilo precej in dolgi. Tako je bil večkrat v Rusiji, pa tudi na zapadu, v Avstriji in Italiji. Prevajal je odlomke iz Ilijade, ruske narodne pesmi in Lamentina. Kot vladar je bil dober, da je živel v času, za Črno goro precej burnem. L. 1850 je zbolel, iskal zdravlja v Neapolu, vendar se je moral bolan vrniti domov, kjer je v oktobru leta 1851. umrl. Pokopan je v mavzoleju na Lovčnu.

Književno delo njegovo je precejšnje. L. 1834. je izdal dve zbirčki pesmi »Pustniki celinjski«, »Lijek jarebi turske«. V njih je viden vpliv epske narodne pesni, pa tudi Milutinovića-Sarajlije. Ponekod je reflektiven. Vedno večja filozofska poglobljenost jasno odseva iz »Luče mikrokosmosa«, ki jo je l. 1845. izdal v Belgradu. To je spev o filozofskih mislih, ki se pa nanaša na odlomek Miltonovega »Izgubljenega rajca«. Delo ima tudi kot čisto religiozno veliko vrednost. To je edino večje Njegošovo delo, ki ni zgodovinsko. Vsebinsko obrav-

Nemčija se interesira za jugoslovansko vino. V Belgradu pričakujejo te dni nemško delegacijo, ki pride radi razgovorov z našimi vinogradniki in vinskiimi trgovci. Na tem sestanku se bo razpravljalo o izvozu jugoslovanskih vin v Nemčijo. V postev pridejo v prvi vrsti vina letošnjega pridelka in nekatera vina prejšnjih letnikov, toda ta v manjši množini. Smatrajo, da bo v vprašanju tega izvoza prišlo brez težav do sporazuma. Največje zanimanje za ta izvoz je med vinogradniki iz vinorodnih krajev donavske banovine, ki so že pred dvema desetletji svoj vinski pridelek po večini prodajali v Nemčijo, predvsem v Berlin. Sporazum z Nemčijo bi bil toliko bolj zaželen, ker se to leto obeta dober pridelek.

Registracija obstoječih ribarskih pravic. Ker je tudi že v enatu sprejet zakon o ribarstvu, bo kmetijsko ministrstvo takoj izdelalo pravilnik, ki ga zakon predvideva. Istočasno bo izvršena registracija vseh obstoječih ribarskih pravic v vsej državi.

»Statistika radničkoga osiguranja«. Kot poseben ponatis iz »Socialnog arhiva« štev. 6-7 je izšla razprava »Statistika radničkoga osiguranja«, ki jo je spisal g. Ivo Lah, statističar ljubljanskega okrožnega urada.

Borza

Dne 23. julija 1937.

Denar

Angleški funt je ostal neizpremenjen ter je notiral na ljubljanski borzi 238 bl, na zagrebški borzi 237,20—238,80 (238) in na belgrajski pa 238 bl.

Avstrijski šiling je danes še nadalje popuščal in je notiral v Ljubljani 8,34—8,41, v Zagrebu 8,31—8,41 in v Belgradu 8,30—8,40.

Nemške marke so notirale v Ljubljani 12,63 do 12,83, v Zagrebu 12,60—12,80, za ultimo avgust 12,435—12,685 in za 15. september 12,40—12,60. V Belgradu so notirale marke 12,5988—12,7988.

Grški bini so notirali v Zagrebu 29,15—29,85 (29,50), v Belgradu pa 28,00—29,00.

Španske pesete v Zagrebu so notirale 300 bl. Lire so nudili v Belgradu po 217.

Ljubljana — Tečaji s primom.

Amsterdam 100 hol. gold.	2401,66—2416,26
Berlin 100 mark	1747,03—1760,91
Bruselj 100 belg.	730,45—735,52
Curih 100 frankov	996,45—1003,52
London 1 funt	216.—218,06
New York 100 dolarjev	4311.—4347,32
Pariz 100 frankov	161,66—163,10
Praga 100 kron	151,43—152,54
Trst 100 lir	227,94—231,03

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 3.251.333 Din, na belgrajski pa 1.890.000 Din.

Curih. Belgrad 10, Pariz 16,25, London 21,68, New York 435,625, Bruselj 73,325, Milan 22,95, Amsterdam 240,775, Berlin 175,35, Dunaj 82,65 (82,20), Stockholm 111,775, Oslo 108,95, Kopenhagen 96,75, Praga 15,20, Varšava 82,70, Budimpešta 86,25, Atene 3,95, Carigrad 3,50, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,575, Buenos-Aires 131,75.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% inv. pos. 89—90, agrarji 52—53, vojna škoda promptna 407—409, begl. obv. 72—73, 8% Bler. pos. 96—97, 7% Bler. pos. 85—86, 7% pos. DHB 98—100, sev. agrarji 51—53, Trboveljska 230—235.

Zagreb. Drž. pap.: 7% invest. pos. 88—90 (88), agrarji 52,75—53,50 (53,50), vojna škoda promptna 407—407,50 (407,50), begl. obv. 72—72,50 drobni kom., dalm. agrarji 74,50 den, 8% Bler. posojilo 95,25 den, 7% Bler. pos. 84,75—85,25, 7% pos. DHB 99,50 den, 7% stab. pos. 86,50 den. — Delnice: Narodna banka 7150 den, Priv. agrarna banka 195 den, Trboveljska 245—275, Osij. livarna 200 bl. Osij. sladk. tov. 180—210, Ragusea 365 den, Oceanija 250 den, Jadranska plovidba 360 den.

Belgrad. Drž. pap.: agrarji 52 den, vojna škoda promptna 407—408 (407), begl. obv. 76,50 do 76,75 (76,50), dalm. agrarji 74,75 den, 8% Bler. pos. 96 bl, 7% Bler. pos. 84,75—85,25, 7% posojilo DHB 100 den. — Delnice: Narodna banka 7150 do 7220, Priv. agrarna banka 197,50—198 (198).

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet veliki.

Sombor. Pšenica (nova): bač. okolica Sombora 174—176, srem. slav. banat. 174—176, gornja bačka 176—178, gornja banat. 176—178, bač. banat. Tisa in Begelj 185—187,50, bač. kanal kralja Petra 180—185. — Oves: bač. srem. slav. (novi) 105—107,05. — Rž: bač. (nova) 168—170. — Ječmen: bač. okolica Sombor 120—125, srem. 12—12,5. — Koruza? bač. srem. 92—94, bač. bela 2% 94—96. — Moka: neizpremenjeno. — Otrobi bački 91—93. — Tendence slabša. Promet 43 vagonov.

TOGAL

TOGAL-tablete
ugodno učinkujejo
zoper:

hripa,
bolezni vsled prehlada,
reumatizem,
protin,
živčne bolezni,
utor (Hexenschuss),
išlas in glavobol.

Hemijsko farmaceutsko preduzeće Dr. Miodraga V. Stevanovića & Viktora F. Pyka, Beograd.

Spot

(Glej tudi poročila na 7. strani.)

Tour de France — 16. etapa

V tej etapi, ki se je delila na tri dele, je prišlo do nepričakovanega odstopa belgijskega moštva iz tekmovanja. Razlage so različne. Belgijci sami in njihov najboljši tekmovalce utemeljujejo svojo odločitev s tem, da se je neka zapornica čez železnico progo pred njihovim nosom zaprla, da niso mogli zasledovati (t. j. Maes) svojega najnevarnejšega tekmeca Francoza Lapebiea. Ta je iz teh krajev doma in je prav verjetno, da so mu prijazni rojaki hoteli pomagati do prvega mesta in do masne nagrade. Zato so vsi belgijski dirkači, ki tvorijo državno moštvo, v četrti ostali v Bordeauxu. Francoza Lapebiea, ki se je na tak način rešil najnevarnejših tekmecev, menda ne bo nihče več mogel ujeti. Boj za mesta je sedaj v glavnem med Francozi in Italijani, le Švicar Amberg se je preinil do tretjega mesta v splošni klasifikaciji.

V prvem delu od Bordeauxa do Royana je zmagal Nemec Bantz s povprečno hitrostjo nad 40 km na uro. 2. Lapebie (F) z istim časom.

Drugi del etape od Royana do Saintesa je prinesel zmago belgijskemu posamezniku Braeckveldtu in Nemcu Wenglerju. Lapebie pa je bil v večji skupini peti.

V tretjem delu od Saintesa do Rochella je zmagal Lapebie (F) za pol minute pred Italijanom Marlanom.

Po skupni klasifikaciji vodi Lapebie (F) s časom 118 ur, 22 minut in 59 sekund, za pet minut pred Italijanom Vicinim in za slabe pol ure pred Švicarjem Ambergom. 4. je Italijan Camusso, eno sekundo za Švicarjem.

Od držav je po izstopu Belgije na prvo mesto prišla Francija, 2. Italija, 3. Švica, 4. Nemčija, 5. Španija, 6. Luksemburg.

Od vseh strani

Dunajska Vienna je s 3:1 premagala znano švedsko nogometno moštvo Kamratern. Tekma je bila v Malmö, igral pa je pri Vienni tudi stari internacionalcec Gschweidl.

Veliko zanimanje je v Budimpešti za revanžno igrmo med Ferencvárošem in Austro, ki je preteklo nedeljo na Dunaju zmagala s 4:1. Madžari pravijo, da bodo Austro »pregazili«. Sicer je pa dovolj, da ji zabijejo štiri gole, pa si s tem zagotovijo končno tekmo z rimskim Lazziom.

Roderich Menzel, znani teniški igralec, bi moral odpotovati na gostovanje v Ameriko, pa je dobil »teniško bolezen« (bolečine v lektih) in bo ostal doma.

Mreže bodo v bodoče pri namiznem tenisu morale biti približno za eno desetino nižje, tako so sklenili na kongresu v Badenu. To pa zato, da bi se preprečilo večno »pimplanje«.

Carnera, znani italijanski boksar, se ne misli odnehati. Te dni se bo boril v Anconii proti manj znanemu nemškemu profesionalu in če ne bo tepen, se bo pogledal v Belgiji s Piercom Charlecom.

Veliko nagrado Evrope za hitrost na kolesu si je pridobil v Milanu Belgijec Scherens, ki je že več let velja za najhitrejšega kolesarja na svetu.

Vsako drugo leto bo odslej tekmovanje za Davisov pokal. Igralo se bo pa, vsaj končne igre, pred turnirjem v Wimbledonu, ki igralce preveč utruja. Ustanovilo se bo tudi tekmovanje za slični pokal med ženskimi klubi.

nava motiv ustvarjenja sveta in borbe med hudim in dobrim, med hudičem in Bogom. Za »Lučo mikrokosmos« je izšel »Gorski vijenec«, o katerem bo govorila, v letu pesnikove smrti pa je v Zagrebu izšlo tretje večje Njegošovo delo, nedramatična drama »Lajni car Šećpan Malic«, ki je po snovi vzeta iz črnogorske zgodovine. Te dramatizacije se je lotil verjetno pod vplivom Puškinovega »Boris Godunova« l. 1847, ko je v beneških arhivih našel podatke o črnogorskem pustolovcu.

»Gorski vijenec« je ep v dramatični obliki. Prav za prav spominja na nekatera grška klasična dela, posebej na Ajshilovo »Perzijance«. Prvotni rokopisni naslov se je glasil »Izvajanje iskrec, kar kaže na glavno idejo dela, na svobodo, na borbo za popolno samostojnost Črnogorcev in Srbov sploh. Delo je nastalo proti koncu pesnikovega življenja in pomeni višek njegovega ustvarjanja. Takrat je Črna gora bila politično precej vznemirjena in je moglo celo v samem delu zaslediti to vznemirjenost. Njegoš je namreč posredno, po dveh obeh, ki nastopati med drugimi v delu, po vladiki Danilu in igumanu Stefanu, izrazil svoje filozofske nazore.

Po snovi je »Gorski vijenec« zgodovinski, vsaj okvirno. Res je dogodek, ki ga opisuje, na zunan malenkost, rekel bi lokalnega pomena, vendar je po svoji osnovi in globini univerzalnejši in posebej za Balkan pomembnejši. Naznanj opisuje izsledovanje poturčencev, prav za prav pa gre v delu za daleč večjo zadevo, za borbo med zapadom in vzhodom, za borbo med krščanstvom in muslimanstvom. Če upoštevamo, v kolikšni meri je vzhod v invazijo v Evropo vpliva posebej na Balkanski polotok in v kolikoli meri je škodoval razvoju balkanskih narodov, potem moramo tudi vsebinsko priznati »Gorskemu vijencu« za tiste čase posebno aktualnost. Zato je docela razumljivo, da je pesnik delo posvetil začetniku erbske svobode, vodji Karadjordiju.

Njegoš se v delu izraža kot občuten nacionalist z močno primarno refleksivnostjo in posebej filozofskih razglabljanj. Bil je izrazit romantik, z bogato

razvito fantazijo, pa je sicer skromno gradivo s konca XVII. stoletja spretno razvil in ga podal v naravnost veličastveni obliki. Jezikovno je arhajičen, lokalno črnogorski, tako da današnji čitatelj marsikd poseže po komentarju. Metrično aloni delo docela na narodni pesni Črne gore tistega časa. Da so bili prav Črnogorci tisti, ki so med Srbi v posebni meri gojili peto narodno pesem (guslarji) in ki so to starinsko in lepo narodno navado med vsemi tudi najdlje ohranili, ni treba posebej omenjati. »Gorski vijenec« aloni v celoti na narodni pesni. Če upoštevamo še pokrajino, v kateri je Njegoš največ živel in ki mu je bila tako pri srcu, potem bomo razumeli, zakaj je že s samim živim opisovanjem narave, puste in kamenite, dosegel naravnost klasičen vris, tako da ponekod spominja na Shakespearja in na groznotost njegovih tragedij.

Cloveka v večni borbi z naravo in sojudnji, ki je priljubljen Njegošev motiv, sijajno slika monolog igumana Stefana na sveti večer ob ognju.

Iz vsega povedanega ni težko priti do zaključka, da Njegošev »Gorski vijenec« kljub temu, da je zmes dramatike, epike in nazadnje tudi lirike, pomeni sintetični in umetniško podani višek srbske narodne pesni, epike in junaske, kakor je nekateri tudi imenujejo. V erbohrvaški književnosti ga je moglo primerjati samo z Mažuranićev »Smrtjo Smil-age Cerigje«, ki je pa po obsegu daleč manjša. Zato je več ko razumljivo, da je »Gorski vijenec« cinel vedno dovolj čitateljev. Kot jasek dokaz za to lahko omenimo, da je delo do danes izšlo v skoraj tridesetih izdajah v originalu, ki so izhajale v Belgradu, Novem Sadu, Zagrebu, Zadru, na Dunaju, v Pančevu, na Cetinju, v Kotoru in Zenevi.

Ob vsem tem je razumljivo, da se je tudi inozemstvo zanimalo za to veliko Njegošovo delo. Za dopolnilo temu kratkemu članku navajam, da je do danes izšlo 14 prevodov »Gorskega vijenca« v evropskih jezikih in sicer v italijanskem, nemškem, ruskem, bolgarskem, češkem, madžarskem, slovenskem, švedskem, francoskem, angleškem in poljskem.

Tone Polotar.

Obličje drugačne Amerike

Mladi doktorjev sin, ki sem navadno z njim vsako nedeljo skupaj, se je včeraj s svojim sijajnim avtom odpeljal na zahod, na zemljišča svojih staršev, kjer se pase 5000 glav goveje živine. On nič ne vé, koliko glav živine pasejo njegovi kavboji in tisoč več ali manj nima pomena. Živali žive zunaj kar na divje na prostranih, z žico ograjenih prerijah. Le dvakrat v življenju jih gredo loviti; prvič, ko teličkom vžgo znak njih lastnika v kožo. Drugič, pa, ko so že dovolj stare, da jih pošljejo v mesnice v Omaha, od koder se nikoli več ne povrnejo.

Moj mladi prijatelj in slušatelj tečajev, ki jih imam zdaj kot Carnegiejev profesor na državni univerzi v South Dakoti (Južni Dakoti) v Vermillionu, se pa ni radi goveda peljal na domačo grudo in tudi ne radi pustolovskih zabav, marveč na čudovit lov, na lov na kače-klopotače, ki jih hoče streljati. Za ta lov ima pa obilo prilike v »Bad Landih« Južne Dakote, koder vodi njegova pot k staršem. Lani je ustrelil šestdeset takih kač in še majhnega prerijskega psa in le ta bitja žive v tistih, od Boga zapuščenih pokrajinah...

Tako imam priliko, da izrabim nenavadno mirno nedeljo, da si ogledam podoba tiste Amerike, kjer živim že štiri tedne in o kateri tako malo vedo v Evropi in celo v Njujorku. Američan, ki sliši ime Južne Dakote, misli pri tem le na Indijance in kavboje, ki so nekje v divjih, daljnih

pogovarjajo samo — o dežju, o tem zanje edino važnem vprašanju. Čez teden so v delavski obleki, v overalu, ob sobotah pa se »vržejo« v pražnje. Ko se potem stemni, se odpravijo domov na farmo v novem, krasnem ševroleju ali pa v prastarem, ropotajočem »Fordu« — z ženo, otroci in s psom — po prašni cesti —, odkoder zavijajo na desno in levo v daljno deželo. Če je kdaj zares prav močno deževalo, tedaj se jim pogrezajo avtomobili do srede koles v blato. Veliki dan je mimo in dnevi dolgega tedna so pred njimi, v katerih je delo in večno samo delo. Tako živijo iz leta v dan in leto in dan z edinim odmorom ob sobotah, kar pa tudi ni drugega, ko da ždijo na kakem vogalu in uživajo »sijajno življenje« glavne ulice v mestu.

Tu živi visokoraslo, okorno, zdravo in dobrohotno ljudstvo. Priseljenci so skoraj vsi sami Danci, Švedi in Norvežani, ki so si tu v daljni tujini ustvarili dom. Tu in tam dobiš kakega Nemca in blizu naše hiše je češka naselbina »Tabor«. Po Francozih, ki so prišli nekoč semkaj kot vojaki in trgovci s kožami, ni nobene druge sledi ko imena krajev, ki jih ljudje na najčudovitejši način izgovarjajo.

Nekoč so tu zares živeli nomadski Indijanci. V 17. stoletju so prišli semkaj Indijanci Siju, ko so jih pregnali iz gozdov Minnesoti in Čipevi in Sijuji so bili kmalu edini gospodarji te zemlje. Tedaj je živelo na prerijah nešteto bivolov, zlasti

Plesalci duhov Južne Dakote

Več in več ljudi je Dakota pritegnila nase: bogata zemlja za rodovitna polja je privabila priseljence iz starega sveta. Zdelo se je, da so Indijanci obrzdani. Vendar to ni trajalo dolgo. V začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja je izbruhnila čudovita duševna epidemija med Siuji. Neki Indijaneec z imenom Vovoka je imel nenadoma prikazen... čudno mešanico poganstva in krščanstva: angeli so ga odvedli v nebesa, kjer je zagledal krasno zemljo in nešteto čred bivolov. Naročeno mu je bilo, naj se vrne nazaj na zemljo, da svoje rdečkožno ljudstvo pripravi za nebesa. Pripravijo naj se pa s plesanjem. In Indijanci so začeli plesati. Oblekli so se v bele srajce, nazivali so se »plesalce duhov« in so dan in noč neprestano plesali. Kmalu nato je Vovoka oznanil, da zna tudi mrtve obujati, črede bivolov pričarati in belokožce prepoditi. K Rdečemu oblaku je poslal slá, ki naj mu prebere oznanilo. Sel in učeneec je pa kmalu samega sebe razglasil za odrešenika in je še bolj navdušeno gojil plesanje ko njegov učenik. Na tisoče Indijancev je besno plesalo, dokler niso od utrujenosti popadali na tla. Mnogo se jih je v parnih kopelih do smrti opeklo, da bi se vredno pripravili za nebesa. Ta blaznost se je tako neznanosko razpasla, da so bili belokožci prav resno v skrbeh, tem bolj zato, ker jim je bil neznan skrivnostni vzrok tega norenja. Eden od najhujših vodnikov Indijancev, »Sitting Bull« se je zanimal za duhovne plesalce in to je bil garniziji znak za dejanski naskok. Skušali so ujeti plesoče rdečkožce, dasi je bilo to gibanje zgolj versko in ni bilo naperjeno zoper bele priseljence. Slednjič so »Sitting Bulla« v neki hudi bitki ustrelili. A zdaj šele so pobesneli duhovni plesalci Južne Dakote! Mislili so, da so v svojih srajcah duhov neranjljivi in so se z divjim srdom radi smrti Sittinga Bulla besno vrgli na topove belih. Učinek je bil strašen. Na stotine rdečkožcev, žensk in otrok, se je valjalo po tleh v kričnem, krvavem klobčiču. Njih šotori so bili razcefrani. Spočetka je bila groza divjakov brezmejna. Potem pa so se obrnili in se vrgli na vojake, preden so mogli ti v drugič streljati nanje. Nastalo je krvavo klanje, mnogo belih je obležalo in to je bil najbolj krvav dogodek v boju zoper Indijance Siju in se imenuje »bitka o ranjenem kolenu«.

Zdaj je indijanska romantika za zmeraj pokopana. Kdaj pa kdaj sem videl po nekaj starih Indijank, ki so bile zavite v pisane volnene odeje iz bližnjih trgovin in kakega starega možička nagubanega obraza. Indijanska mladina pa se noče z ničemer razlikovati od belih, oblačijo se po evropsko in se jim skuša v vsem prilagoditi. Dekleta imajo trajne kodre in obrbite obrvi, našminkana lica in rdeče pobarvane ustnice. Nedaleč sem videl šolo za indijanske otroke, kjer se pet sto dečkov in deklic ubija z zahodno kulturo. Četrtno čisto indijanske krvi je treba imeti, da sprejmejo otroke v to šolo. Ondi hitijo polomci ponosnih, okrutnih Siujev prav marljivo v svoje razrede, da so na svojih mestih, ko udari ura s stolpa, in da ne dobio slabih redov. Znajo angleško in zgodovino, gradnjo motorjev in zemljemerstvo in so pozabili, da so bili nekoč oni gospodarji teh pokrajin.

Pesem zemlje

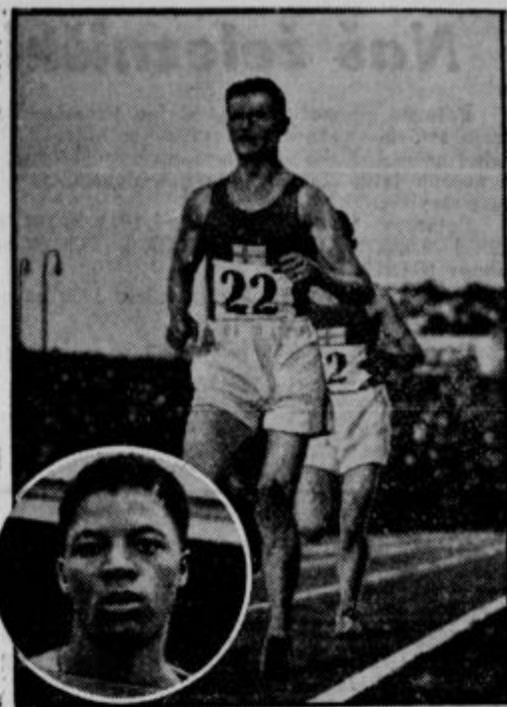
Ameriški Zahod je še zmeraj dežela pustolovščin, če že ne zares, pa vsaj na filmskem platnu in v nešteti zgodbah, ki jih staro in mlado kar požira. Ljudje so še zmeraj navajeni, da je na Zahodu napeto življenje polno razvratnih dogodivščin. Te vzburjene povesti sta svetu dala Mark Twain in Bret Harte dalje Sherwood Andersen, Jane Gray in še dosti drugih, ki jih beremo tudi v slovenskih prevodih. A zdaj nihče ne pričakuje od tihih famarjev kaj pustolovskega. Tu ne poje priroda nobene pesmi, govori pa jako trezen jezik o zemlji in ljudeh na njej, o uboštvu, neusmiljenem soncu, majhnem uspehu in neskončni pridnosti. Novodobni pisatelj Hamlin Garland opisuje to težavno kmečko življenje. Opisuje priseljence, ki so se v drugi polovici devetnajstega stoletja priselili iz Skandinavije na širne poljane Dakote. Moški garajo, orjejo, sejejo in kadar je izjemoma kaj dežja, tudi kaj pridelajo. Prav nič ne utegnejo, da bi pomislili nase in na ostali svet. Zenske garajo na življenje in smrt, se ubijajo z zemljo, gospodinjstvom in s številnimi otroki. Le majcen razvedrilo poznajo: da se kdaj pa kdaj na bornih vozilih odpeljejo v malo prerijsko mesto po potih, ki so poleti vroči do smrti in prašni in kjer nobeno živo bitje neče obstati. Pozimi pa hrumi čezne vihar in burja prinaša sneg in bridki mraz. Tako je bilo prej, a tudi še dandanašnji ni famarjem v Južni Dakoti dosti bolje. Le radio jim je prinesel mnogo blagoslova v njih samotno.

5000 parov je združil

Iz Budimpešte poročajo, da je v vasi Vasarhelij te dni umrl 84letni kmet Peter Šorba. To je bil daleč naokoli znan,

da zna sklepati poroke,

in je bil radi tega kar slaven. Da je nesebično spravil skupaj žene in neveste, mu je bil ne-kakšen življenjski poklic. Sam se ni v drugo poročil, a storil je vse, da je druge navajal v zakon. Tako je ta čudoviti človek dosegel izredni rekord, da je v svojih šestdesetih letih

Novi svetovni rekordi.

Ilmarinen Salminen, finski olimpijski mu zmagovalec v teku na 10.000 m, se je posrečilo v Houvoli v treh rekordih prekositi Nurmija. — Olimpijski zmagovalec John Woodruff (USA — v krogu) pa je dosegel na panameriških igrah v Dallasu (Teksas) vprav senzacijsko redkost uspeha. Preletel je 800 m razdaljo v neverjetno kratkem času, 21,478 sekundi, s čimer je uradni svetovni rekord svojega rojaka Cunninghama skoraj za 2 sekundi izboljšal.

In avto je skrajšal nekončne ure prejšnjih voženj in je krajevno bolj zblížal ljudi. — Drugi Skandinavci — O. E. Rolvaag —, tudi znan Slovincem iz prevodov, prav tako opisuje življenje ljudi na tej nepregledni, hudi zemlji.

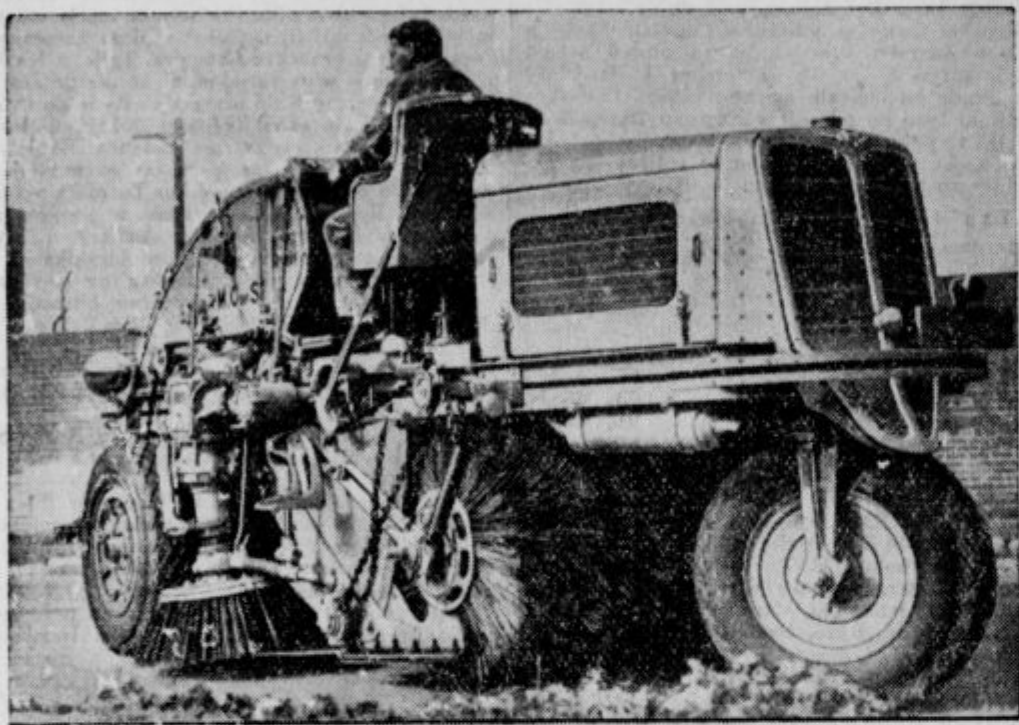
Tako se Dakota zrcali v književnosti kot svet resničnosti, ves resen in truda poln, ki črpa iz njega Amerika dandanes svoje najboljše moči. Ko sem si nedavno izposodil star Fordov avto in se sam odpravil na raziskavanje — od Vermilliona v daljno farmarsko deželo —, sem bil kmalu v veličastni samoti, ki je brezmejna ko morje. Niti eno drevo ni prekinilo neskončnih valov plodnih njiv, kjer so bili nekoč pašniki bivolov in pušče Indijancev. Kakor valovi Oceana je zemlja valovila veličastno in neskončno. Onstran Missourija sem dospel v deželo velikanskih pašnikov, kjer še dandanes raste prerijska trava, kakor nekoč, preden je plug odparal zaščitno vrhno plast in je s tem prikladal dandanašnje pešene voharje. Tu in tam so letali čudovito pisani fazani, sicer pa nikoder nobenega glasu. Ruski osat, ki ga je vročina lanske poleti sesušila in ga je vihar izpulil, se je v šopih trkljal po prašni poti. Ko sem se vrnil v mali Vermillion, mi je bilo, ko da sem dospel v kako velemesto in v pristanišče kulture.

Včeraj je deževalo — resnično deževalo! In vsa Dakota vriska. Od dežja zavisi blagor in beda Dakote. Poslednjih pet let je bilo strašno. A od včeraj se radostno smejlajo trdi obrzi, famarjev. Tu se famar ne loteva dela z istim zaupanjem ko naš kmet. Komaj eno leto od sedmih je rodovitno. V vseh drugih letih se posušijo klasje na bilkah, ko se v juliju pripodijo vroče sape iz južnih pustinj. Tedaj gre po zlu ves trud, ves znoj, vsa nada pozimi in vsa radost spomladi.

Tu v Dakoti je priroda trda, neusmiljeno trda. Meseci gredo mimo brez kapljice dežja. Veliko famarjev se je lani izselilo. V številnih skupinah so romali na zahod, sedali so na vlake, na avtomobile. Več ko sto tisoč ljudi se je izselilo na Pacifiško obal. Seveda jih tudi tu ni čakalo drugega ko beda in skrb. V najboljšem slučaju je kdo dobil podrejeno službo, kar je hud udarec za svobodnega kmeta z neskončnim poljan. Tisti, ki so vzdržali navzlic vsemu v Dakoti, pa si letos obetajo dobro letino. Prst je temno črna, neizmerno plodovita in vsak famar more obilo pridelati.

A že grozi za leto 1937 huda nevarnost: ko-bilice! Ze več let niso bili znaki zanje tako pomembni, kot so letos. Dozdeva se, da bo letos rekordno leto zanje. In v zadnjem času se je izkazalo, da je res. Odraže se bo stemnilo, ko bo pribumela kuga, oblak bilijonov koblic, ko v dobi stare Zaveze. Marljivosti famarjev bo ukraden pridelek, če ne bo ameriška kemija v poslednji uri pomagala e kakim »čudežem«.

A naj pride karkoli: tukajšnji famar bo vztrajal na svoji zemlji in se bo žilavo boril z zemljo, bo oral in sejal in stiskal zobe prav tako kljubovalno ko njegovi dedje, ki so mu podarili ta novi svet.

Stroj, ki škropi, sesa in pobira..., je kupilo avstralsko mesto Sidney. Poganja ga Diesolov motor in ima jako široka kolesa.

pokrajinah. Evropejec pa zagleda v duhu pri imenu Amerika le Njujork ali Pittsburg, Cikago, do-nebesnike, truste in same organizacije. Ali pa misli pri tem na kalifornijske sadovnjake, španska misijonista, na zvezdnike. Malo ljudi ima priliko spoznati to »drugačno« Ameriko. Zaman bi se trudil, če bi hotel na zemljevidu najti malo mestice Vermillion. Tu živi razen treh tisočev prebivalcev še osem sto dijakov, ki so skoraj vsi otroci famarjev in ki jih poučujejo profesorji, ki so sami doma iz teh krajev. Vsi skupaj se kar ne morejo do siteda naslikati o Evropi, odkoder so njih dedje prišli in ki je skoraj nobeden še ni videl. Obe Dakoti vsebujeta le manjhen del neizmernega farmarskega pasu srednje Amerike. Nekoč je segal ta »teritorij« od Mehškega zaliva pa do Kanade. Ko se je priključil Uniji, so potegnili ostro črto, ki je razdelila novo pokrajino v severni in južni del. Suth Dakota je torej le odlomek orjaškega pšeničnega in turšičnega pasu, ki obsega tudi države Iowa, Ohio, Kansas, Illinois in Nebraska. Vendar je skoraj še enkrat večji ko Jugoslavija, ima pa komaj osmino toliko prebivalcev in glavno mesto Sio Falls ni večje ko Kranj.

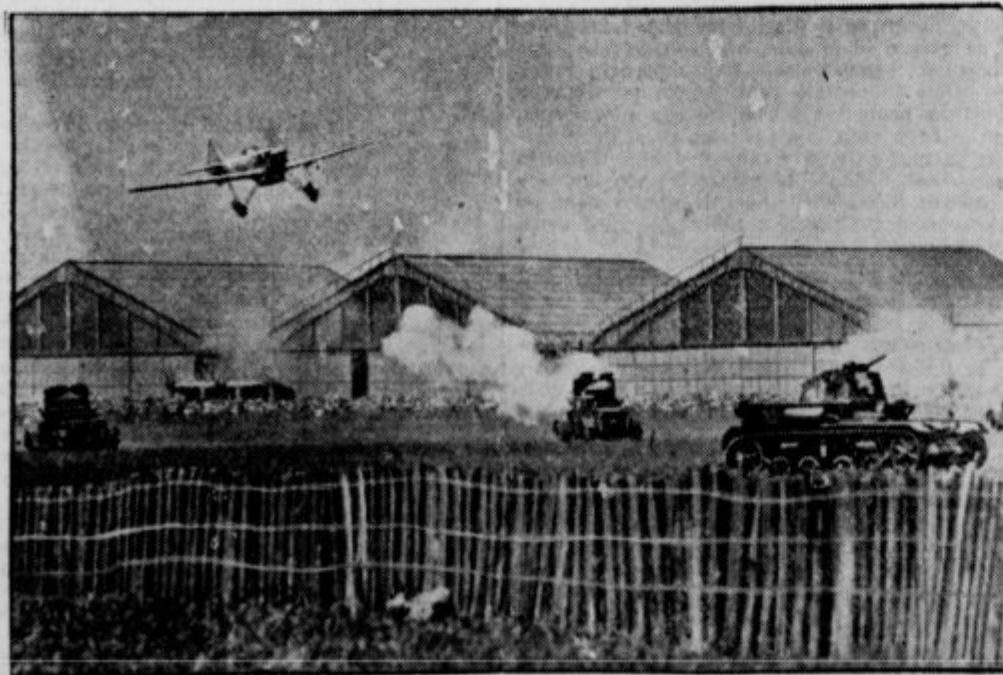
V Vermillionu ni nobenih pozornosti vzbujajočih dogodkov, nikakih morilskih procesov in gangsterjev. Ponoči bedi nad prebivalci le eno samo, že staro »oko postavec in moja gospodinja ima že petnajst let podnevi in ponoči odprta hišna vrata. Mesto je na holmu nad reko Missouri in zrè v obširno, zeleno dolino.

Nasprotje med Vermillionom in našimi mesti je prav očito. Tu imaš trgovine, kjer dobiš vse iz najnovejše mode. Tu je koncertna dvorana, kjer imajo prostora vsi prebivalci; dalje sta dve Carnegiejevi knjižnici, kino za tisoč ljudi, ki predvaja filme do polnoči, dosti cerkvá in prostran park s kopalnim bazenom, ki je obdan s stenami iz pečine. Mnogo je proslav in veselje in so tedni, ko družine po vse dni ne preživijo večera doma. Posebno ob sobotah je povsod kar strahotna gneča. Prašni, s prsteno skorjo obdani avtomobili famarjev hupajo skozi množico in komaj dobiš kak prostor v garažah. Ko so ves teden trdo delali, stojijo famarji ob sobotah tu v gruči in se

pa zahodno od Missourija, kjer ni pozimi dosti snega, pač pa je mnogo pašnikov. Po imenu so bile te pokrajine pač nekaj španske in potem francoske in spet španske in tako naprej, dokler niso bile samo ameriške. V resnici pa so bile izključno last rdečkožcev, ki so srdito branili svojo deželo spričo vsiljencev. Tu so divjali krvavi boji. Koder zdaj plug reže zemljo, so se vrgli nagi rdečkožci, čez in čez poslikani, da bi ostrašili sovražnike, — divje tuleč na belokožce. Še dandanašnji je med tistimi, ki po cestah vogale popirajo, nekaj ljudi, ki so se v mladih letih vjskovali z Indijanci.

»Red Cloud« — rdeči oblak — je bil neki poglavar, ki so se ga še posebno vsi bali. Nekoč je tri tisoč njegovih vojščakov skozi vso zimo oblegalo bližnjo utrdbo Kearney. Red Cloud je s puščicami iz zasede oviral zgradbo transkontinentalne ceste proti zahodnemu obrežju. Leta 1867 ni prispel niti en voz skozi pokrajino Siujev v Montano. Slednjič je morala ponosna washingtonska vlada — hočeš nočeš — skleniti mir z Rdečim oblakom in sprejeti vse njegove pogoje. Poglavar je silno star umrl nekaj let pred izbruhom svetovne vojne.

Največjo senzacijo pa je doživela Južna Dakota tedaj, ko so leta 1874 iznenada našli zlato v Black Hillih. Na tisoče lovcev na zlato je pridrevilo iz vse Unije tjakaj in je čakalo, dokler ni vojaštvo dovolilo prosto pot. Custer-City — mesto z imenom generala Custerja, ki je odkril to zlato bogatijo, je 1. maja 1875 imel že enajst tisoč prebivalcev. Čez nekaj tednov na to, jih pa ni imel niti nekaj stotin ne, saj je bilo vse odrinilo v zlato hribe, da bi ondi kopali zlato. Še dandanes je Južna Dakota najbolj zlata bogata pokrajina Unije. Nedavno je spet završalo med »zlatimi rudarji«. Zakaj, še zmeraj vsebuje zemlja Južne Dakote več zlata kot sploh kak kraj v Ameriki. Reke Black Hillov so narasle in to je dobra novica za izpiralce zlata, ki ne morejo brez vode v izsušenih potokih ničesar početi. Za leto 1937 se nadejajo takega navala, kakršnega ni bilo več od leta 1875.

Letala napadajo oklopne avtomobile. Takšne vaje so imeli na pariskih vojaških vajah.

»Norec neumni, zdaj smo posneli že 500 m filma z vami, kot rimskim vojščakom, a vi ste imeli ves čas uro zapestnico na roki!«

Je bil na 5000 svatbah

in 5000 različnih srajc k fraku in prav toliko različnih cilindrov je imel že na sebi. Zakaj, nova srajca k fraku in nov cilinder je bilo edino plačilo, ki ga je Šorba zahteval od parov, ki jih je srečno privedel pred oltar. V debelo knjigo

si je zapisoval imena vseh parov,

ki jih je združil in s katerimi je bil še dolga leta v prijateljskih zvezah. Od teh parov se jih je 87 obrnilo nanj, da je tudi njihove otroke poročil. Izmed 5000 zakonov, ki jih je on združil, je bilo le 53 nesrečnih in so se ločili.

17.322 otrok je izšlo iz teh zakonov!

Za njegovim pogrebom je šlo 318 parov iz 60 različnih vasi, ki je v njih on posredoval.

Krošnjar je stopal po cesti, ob kateri je v senci sedel domačin. Tega je krošnjar vprašal, kako dolgo bo še rabil do mesta, a ni dobil odgovora. Krošnjar je skomignil z rameni ter počasi šel dalje. Ko je bil 50 korakov proč, ga je domačin poklical nazaj ter dejal: »Poldrugo uro boste rabili do mesta.« — »Zakaj pa mi tega niste takoj povedali?« — »Ko pa prej nisem vedel, kako hitro hodite.«

Naš odgovor

Priljubljeni odbor za tabor slovenskih fantov in moč v Celju je takoj ob prvem napadu na tabor prosil uredništvo »Slovenca«, naj ne priobči nobene novice, ki bi hotela odgovorjati na izzivarnja kateračkoli lista, ker ni hotel, da bi izrazilo kulturna prireditel postala predmet političnih debat.

Ker pa »Jutro« in »Narode« celo po končani prireditvi nista nehala napadati in izzivati in ker so začeli grdo napadati našo prireditev tudi listi »Pohod«, celjska »Nova doba« in socialistična »Delavska politika«, ne moremo več molčati.

»Jutro« bi stavili v odgovor samo nekaj vprašanj:

Dne 10. 6. 1937 imenuje »Jutro« celjsko prireditev »strogo versko svečanost«. Na podlagi česa, ne vemo, ker je bil celotni program prireditve določen že meseca aprila in sicer kot izrazito kulturni program. Ali mogoče proglasi »Jutro« vsako kulturno prireditev, pri kateri je za udeležence preskrbljeno, da morejo opraviti svojo versko dolžnost, že za »strogo versko svečanost«? Ali je potem takem po »Jutru« kulturna prireditev samo ona, ki se za to dolžnost katoličana ne briga?

Isti dan v istem članku svari dalje »Jutro« oba slovenska št. škola in njihove evetovalec pred to prireditvijo, češ da hoče na njej slovenska mladina »po težkih in temnih dneh pokazati, da so se njene vrste še bolj razgibale, da so mlade moči znova začele z delom Boga v čast, domovini in korist in napredek, da je v naših domovih znova zapela pesem ljubezni do domovine in naroda.« Vprašamo »Jutro«, ali je za šole nečasno, neprimerno udeležiti se tabora katoliške mladine, na katerem se hoče veseliti svoje svobode, na katerem hoče utrditi svojo ljubezen do Boga in države? Ali je torej njima dostop na nacionalno prireditev prepovedan?

Dne 26., 27. in 28. 6. 1937 imenuje »Jutro« naše celjske dneve že »Tabor JRZ v Celju«. — Torej isti program, ki je bil narejen v mesecu aprilu in se kasneje niti za piko ni izpremenil, imenuje »Jutro« prvotno »strogo versko svečanost«, potem nacionalno prireditev in končno tabor JRZ. Ali je to dokaz za popolno zmešanje osnovnih pojmov ali je pa to dokaz, da je res hudobija človeka brezmejna?

To zadnje je »jutrova« dopisnik dokazal v svoji št. 149 z dne 30. junija, torej s poročilom po končanem celjskem taboru, katerega znova imenuje »tabor JRZ«. Više se dopisnik v svojem pisanju ni mogel povzpeti. Dne 29. junija se je namreč v celoti izvedel program, katerega je »Jutro« prvotno samo imenovalo izrazito verskega. Na vsej prireditvi ni bilo niti besede o politiki, govorili so sami izraziti nepolitiki. Zakaj torej to grdo podtikavanje? Ali mar zato, ker je mladina vzklila voditelju slovenskega naroda dr. Korošcu, ki ga je »Jutro« samo pred 2 letoma, ko je v novi vladi prevzel posle notranjega ministristva, imenovalo rešitelja Jugoslavije? Ali mar zato, ker je vzklila kralju in domovini? Ali je mar to politika? Ali je za »Jutro« celo ljubezen do kralja, ljubezen do rešitelja naše države in ljubezen do domovine samo stvar političnih računov? In »Jutro« je vedelo, preden je 29. in 30. junija znova proglasilo naš tabor za tabor JRZ, da je naš vladar poslal na tabor svojega zastopnika! Čemu torej tako grdo in neresnično poskušati diskreditirati pred javnostjo prireditev, ki je prešla svoje najvišje priznanje? Ali ne čuti »Jutro«, da s tem ruši tudi spoštovanje do najvišje oblasti v državi?

Brezprimerni cinizem v neresnici in zavijanju dejstev je dokazal, da je »Jutro« pripravljeno klevetati vse in vsakega, če se ne udinja njegovi politiki, in da si sploh ne more več misliti nobene kulturne organizacije kot samo kulturne, ampak mu je vse samo politika, torej politika tudi v vsem, kjer odločajo njegovi vplivi. Do skrajnosti slabo izpričujevala za »Jutro«.

Na vse to početje imamo samo en odgovor: Trepko obsodbo in prezir, in samo en sklep: še močnejše delati po začetni poti in streliti ono miselnost, ki hoče vso kulturo, vso ljubezen do naroda in države podrediti samo trenutnim političnim računom.

Tudi »Nova doba« se nas je spomnila v svoji 28. številki z dne 9. junija t. l. na način, kakršnega ne bi pričakovali od ljudi, ki žive v Celju. Sicer se skriva »Nova doba« za »Pohod«, a kdor neresnice raznaša, zanje tudi odgovarja.

Slovenske fante in moče imenuje dosledno »neko posebno pasmo slovenskega naroda«. — Odgovor na to prepuščamo našim slovenskim fantom. Oni bodo dokazali, da je v ta krog »posebne pasme« vključena ogromna večina slovenskih fantov.

Pišo o mrtvili med fanti na teh dneh. Kdor je bil v Celju, ta ve, da tolikoega navdušenja že zlepa ni bilo kje med slovensko mladino. Sicer bodo pa tudi v tem pogledu naši fantje odgovorili sami z delom, ki raste iz navdušenosti, zajete na celjskih dneh. Kdor je videl in slišal naše fante, njih pesem in navdušenje skozi vse 29. junij tja do odhoda na kolodvor, ta ve, da je bil to ogenj, ki se bo razplamtel po vsej slovenski zemlji in

zajel vso slovensko mladino.

»Pohodu« in »Novi dobi« nikakor ni prav, da so naši fantje v svojem silnem navdušenju sponzani vzklikali kralju in domovini, da so nosili državne trobojnice. To je cinizem, katerega z vso odločnostjo in ogorčenostjo odklanjamo. Če naše ljudstvo ob vsaki priliki tega ne dela, ga denuncirajte, če ob slovenskih svojih izpovedih to stori, imenujete to licemerstvo in lizunstvo. Ali ne čutite, da vi s tem monopoliziranjem teh svetlinj ne same, namreč svetinje, ponižujete v njih dneve politične gonje? Sram nas je takih državljanov! Naša mladina je znala in bo znala vedno javno kazati to, kar je pokojni kralj Aleksander izrekel z besedami: »Le kdor je dober Slovenec, je tudi dober Jugoslovane«.

Na pavšalne napade na telovadbo sploh ne odgovarjamo, ker so nam v tem pogledu dali merodajni činitelji vse priznanje. Pa tudi sicer je g. Kermavner, ki po neresničnem poročanju teh ljudi na celjskem taboru »niti ni nastopil na drog«, da je na krogih »poskušal stojo, a je krivil noge, tezne stoje pa sploh ni mogel izvesti«, na mednarodnih telovadnih tekmah v Parizu, ki jih je priredila Mednarodna katoliška športna in telovadna zveza v Parizu, dosegel častno 4. mesto in s tem pokazal, da lepi časi še niso za njim. — Ravnotako je g. Varšek, o katerem pravi »Nova doba«, da »je bila njegova raznožka nazaj nesigurna, pa je šel isto vajo popravljati in nadomestil raznožko z lepim saltom naprej, dosegel na istih tekmah 9. mesto med 200 priznanimi inozemskimi telovadci. Za vse naše nastopajoče fante imamo tu samo eno besedo: hvala jim za trud in le tako naprej.

Koliko objektivnosti je v tem poročilu o telovadbi, nam kaže tudi naslednje: »Pohod« govori o nekem govoru dr. Zitka, ki ga sploh ni bilo; dalje o akademiji fantovskih odsekov, ki je prav tako ni bilo. — Akademijo je priredilo celjsko prosvetno društvo, v kateri so organizirana tudi dekleta. »Lepe naše domovine« in »srbskega kolonisa« izvajale Slovenke, ampak slovenski fantje.

Izmed 520 telovadcev je nastopilo nad 400 fantov iz naše Podzveze. Vsi napadalci naj se sami na licu mesta prepričajo, da je bilo vse to pripravljeno res v dobrih treh mesecih, ker prej telovadcev sploh nismo imeli. Celo orodni telovadci katerih je nastopilo nad 20, so bili vsi, razen 4 iz celjske Podzveze. Sicer pa razumemo, da ta silen uspeh v tako kratkem času nasprotne naše mladine silno boli in, kar je glavno, nadvse plaši. Kajti zavedajo se, da takih uspehov kljub vsemu zavijanju in kljub vsem podporam doseči ne morejo.

Kako malo razumevanja za težave našega ljudstva imata ta dva lista, nam kaže trditve, češ da bi si lahko telovadno obleko naročilo 100.000 našega naroda! Pač ne vedo, kako težko je danes kmetu in delavcu dobiti dinar, kaj šele petdesetak. Sicer nas pa ta trditev ni iznenadila, saj vemo, da je med njimi in našim ljudstvom prepad, in da jim je položaj našega ljudstva deveta briga. Se bolj se člankarji »Nove dobe« in socialistične »Delavske politike« izpozabljajo, ko naše postavne kmetke in delavske fante imenujejo kar »pasirje«, ki so vodili vso dohajanja na taboru in jih degradirali na šolo obvezno mladino, katere je bilo komaj nekaj desetlin.

Če nadalje primerjamo udeležbo na našem celjskem taboru in na drugih podobnih taborih po Sloveniji, nam ti tabori dokazujejo, da nam besede »Pohoda« in »Nove dobe« ter »obupni škodoljni potizkusi«, niso škodovali.

Težko pregreho nam očita in v dno duše nas more biti, kot pravita »Pohod« in »Nova doba«, sram, ker mi Slovenci nismo peli srbskega dela himne v srbskem jeziku, ampak v slovenskem. Ali ti »Slovinci« nočejo vedeti, da je po ustavi slovenska beseda enakopravna srbski? Ali jih je mogoče slovenske besede sram? Vprašali bi jih samo, ali pojejo bratje na jugu slovenski del državne himne? Vprašati pa, ali jo pojejo celo v slovenskem jeziku, se sploh ne upamo. Pač pa jih vprašamo, kdaj so se že zaradi tega vznemirjali? Sram nas je, da se imenujejo taki ljudje še Slovenci!

Celoten članek pa je samo dokaz silnega strahu, ki ga imajo neki ljudje pred to novo organizacijo. Zato izveni njihova tožba zopet v denunciacijo »to so kolešnice dnevene politike« — to mladinsko gibanje je treba zatreti, da bomo ostali izven konkurence in samo tako izven nevarnosti. In to zastopajo oni ljudje, ki se tako radi sklicujejo na svoj demokratizem in svojo svobodoljubnost.

Gospodje! Neradi smo zapisali te vrstice, zato smo z njimi odlašali do skrajnosti. Grdi napadi in neresnice so nas prisilile k tej ostri besedi. Vemo, da nas boste zaradi njih napadali, ker vemo, da imate monopol za napade samo vi. Povemo pa vam že naprej, da nanje odgovorjati ne bomo, ker ste doslej pokazali toliko neobjektivnosti. Debatirali je pa mogoče samo s človekom, ki ima še čut za moralno in še smisel za resnico.

Podzveza fantovskih odsekov v Celju.

Beseda »izkoristiti« igra zdaj silno veliko vlogo. Vedno se kaj »izkoristi«. Nekdaj te besede nismo poznali. Slovensko je »izrabljati«. Pa mora biti seveda strogo po nemškem: »ausnützen«.

Istotako »izvleček« nekdanje nismo poznali. Diši po nemškem, da je grdo! »Auszug«. Slovensko: »posnetek«. Čisto naravno! Na skisanem mleku se nabere smetana. Ta se mora posneti in ta posnetek je prav tisto, kar Nemci imenujejo »Auszug« (kvintesenca).

Beseda »manjkatje« sicer ni slovenskega izvora, toda udomačena je tako, da je ne moremo pogrešati. »Nedostajati« je še neudomačena in nekoliko nerodna. Toda to italijanko smo naučili, da se slovensko vede. Govorili smo edino: manjka mi kruha, denarja, obleke, tega in onega. Danes ne več tako. Da je natančno po nemškem, so začeli pisati in zdaj pišejo in govorijo: manjka mi denar, kruh, obleka. — Manjkajo mi knjige. Nápak! Prav: »manjka mi knjige«.

Nanovo nam slovenščino zasukavajo po nemško. Stare udomačene besede, ki so morda tvorjene malo po nemščini, pa odklanjajo. Taka beseda je »postavac«. Udomačena, ponarodela beseda, — pa se ne sme več rabiti! Zakaj ne? »Prekmeček«! Mora biti kaj novega, tuje. Ljudje hočejo govoriti fino, »sizbrano«: zato si volijo »sizbrane besede«, — zraven pa delajo debele kozle! Narobe bi bilo prav: preprosto, domače, pa pravilno! Mesto »postavac« imamo »zakone«. Toda ta »zakone« ni naš, ni domač, marveč izposojen. Uvajati pa v jezik novo besedo, ki ima v istem jeziku že drug pomen, je vse prej kot modro. Ako ima kak slovenski jezik za »postavac« »zakone«, ima pa za naš pošten »zakone« drugo besedo (brak). Vi, ki vam ni všeč »postavac«,

*Izborna osvežitev,
nova moč in zdravo lice...*

to je uspeh Solea-kožne nege. Solea krema s kolesterinom, krepi kožo proti sončnim opeklinam, izborno učinkuje proti hrapavi in razpokani koži ter imenitno služi za šport, kopel in slabo vreme, za gospodinjsko delo in suh zrak. Že čez nekaj minut postanejo otrdela in nabrekla mesta na rokah mehka in voljna. Opazujte sami, kako hitro in temeljito se vpije Solea krema v kožo!

Povečajte ta presenetljivi učinek z redno uporabo Solea mila z aktivnim lecitinom. Kako dobro to dene utrujenim živecem, kako Vas pomiri in kako mlado in dehtečo kožo Vam napravi. Oba proizvoda se obojestransko dopolnjujeta, oba sta ustvarjena drug za drugega.

SOLEA
milo in krema

brez trošarine DIN 10: 5-3

Sport

Danes zvečer — odločitev

Najzanimivejša plavalna tekma za Jadranski pokal danes zvečer

Ob 8.30: Ilirija: Victoria (Sušak)

Ob 20.30 bo na kopališču SK Ilirije pokalni dvoboj med susaško JSK Viktorijo in SK Ilirijo. — Upamo, da bo naše športno občinstvo v čim večjem številu prišlo bodrit domače moštvo. Saj to bo zadnja tekma, kateri bo prisostvovala ljubljanska publika. Ne ostanite doma, temveč pridite v kopališče in pripeljite s seboj še znanca. Na ta način boste tudi vi prispevali svoj del.

Ze nekaj dni vidimo po ulicah našega mesta Viktorijase v rdečih majicah. Prišli so zgodaj v Ljubljano, da se privadijo na sladko vodo. Po njih številu vidimo, da hočejo na vsak način zmagati. Kako bo, bomo videli.

Zaradi pregleda prinašamo tabelo »Jadranskega pokala«.

I. mesto Triestina	204 točke (1 srečanja)
II. mesto Ilirija	179 točk (3 srečanja)

III. mesto Jadran	149 točk (3 srečanja)
IV. mesto Victoria	116 točk (2 srečanja)

Ilirija je v dveh zmagah edina dosegla čez 60 točk.

Waterpolo:

I. mesto Jadran	6 točk
II. mesto Victoria	2 točki
III. mesto Ilirija	2 točki
IV. mesto Triestina	2 točki

Predprodaja za zadnjo ljubljansko tekmo v okviru Jadranskega pokala bo že dopoldne v kopališču. Zvečer bodo poslovali tri blagajne in sicer prva za sedeže po 20 Din, druga za sedeže po 15 Din in tretja za stojalca po 10 in po 8 Din. — Osemindinarske vstopnice se bodo izdajale le proti dijaški ali članski legitimaciji.

K. A. C.: Ljubljana

Dvodnevno gostovanje koroskega prvaka.

Danes ob 18 in jutri ob 17.30 bo postavila SK Ljubljana proti K. A. C.-u svoji dve najboljši garnituri. To bo v pravem pomenu besede prikaz najboljših nogometašev, ki jih premore naš ligas.

Razen nastopajočih igralcev bodo klubu na razpolago vojaki, ki so odslužili kadrski rok, kakor Žitnik, Zavrl in Zemljič. Tem je pač treba nekoliko treninga, preden bodo nastopili v javni tekmi. Prvi dan bo nastopila SK Ljubljana v sledeči postavi: Pogačnik, Jerman, Cegljar, Pinterle, Jug, Boncelj, Jyha, Cankar, Gerjol, Tičar in Erben.

Postava drugega dne bo pa sledeča: Logar, Haasel, Bertonec, Slapar, Pupo, Klemenc, Janežič, Lah, Bertonec, Serčer in Tičar.

V nedeljo bo športna publika lahko videla našo najmlajšo športno generacijo in sicer juniorje Ljubljane in Zelezničarja v borbi za naslov podzveznega prvaka juniorjev. Zelezničar ima po prvi tekmi, ki se je odigrala preteklo nedeljo v Mari-

boru, dva gola v dobrem. Vprašanje je, če bodo juniorji Ljubljane ta zaostanek lahko doprinesli. O tem se bomo preprčili v nedeljo.

Predtekma se bo pričela ob 16. Velopnina bo oba dneva nizka.

ZSK Hermes — motosekija. Za nedeljski izlet Avtoškola na Podkoroško sedlo vabimo vse člane, da se tega izleta po možnosti udeležijo, da se tako oddolžimo Avtoškoli. Zbirališče ob pol 8 pred garažo Dosa v Siskli, ali pa ob 10 na Podkorožnem. Blagoslovitev vozil, otvoritev ekspoziture Avtoškola Ljubljana. Pozdrav avstrijskih motociklistov in avtomobilistov. Vsi! Načelnik.

S. K. Grafika. Jutri priredimo celodnevni izlet v Kamnik, katerega se udeležijo vse naše članstvo skupno z odborom. Zbirališče ob 7.30 pred »Domom grafikov«, ki velja za vse, tudi kolezarje, ki so namenjeni v Kamnik. Vsi igralci imajo prsto vožnjo in kosilo. Popoldne igra prvo moštvo proti SK Kamniku prijateljsko tekmo. — Moštvo dvigne opremo danes od 16. do 17. ure. Kopalke vzemite s seboj.

Ne spakujte se!

Ne delajte jeziku sile!

Govorite naravno, pišite res slovensko!

Pišo Nestrokovnjak.

(Nadaljevanje.)

Nemškutarijo pa naši ljubi Slovenci tudi še na druge načine, ne da bi se tega zavedali. In sicer je tega nemškutarjenja vedno več. Kakor rečeno: Čim manj nemško znajo, tem bolj slovenščino na nemško kopito natezajo.

Brali smo že: »To ni slučaj: »Das ist nicht der Fall«. O jej!

Kdo je kdaj prej slišal: »gre« v gimnazij: »geht ins Gymnasium«? — namesto: »hodiš« Danes pa »gre« že kar splošno slišite!

Ali »svinjski hlev«, kar zadnja leta večkrat slišimo, ko imamo vendar »lepo« besedo »svinjake«!

Enako »majniška pobožnost«: »Majandacht«. Na kmethi tega nikdo ne bo rekel, ko imamo vendar lepo »smarnice«!

Ali ne čutite, kako je to nedomače, neslovensko?

Lepa domača beseda je »šolar«. Slomšek je vedno pisal o šolarjih. Danes »šolarja« ne sliši zlepa več. »šolski otroci«. Seveda: »Schulkinder«!

Nemški »entsprechene« v prenesenem pomenu pridni Slovenci izražajo tudi dobesedno: »odgovarjati«. Pravilno slovensko: »ustrezati«. »Ustreženi zvonovi«.

»Sigurno« je seveda veliko imenitnejše kakor »gotovo«, ker je — italijansko! Danes je vse »sigurno«. Pa mislijo, kako izbrano slovensko govore!

poslovenite nam »Ehegesetz«! »Zakonski zakon«, ali »zakon o zakonu«? Kako je bolj prav? Ali je jezik zato, da se mečamo, ali zato, da se razumemo? Če ste »skovali« »predstavac«, zakaj ste zavrgli »postavac«? In »razpolagac«, ki je skovana natančno po latinskem »disponere«. »Podlečje«, »nasesti« pa natančno po nemškem (unterliegen, aufsitzen). Starodavna »postavac« se slovenskemu ušesa deseterkrat lepše slisaj kot novepočeni »izvleček«. Sam dr. Breznik mi je rekel, da je »postavac« čisto dobra beseda. Prešeren je pel: »si pristo voljo vero in postavac«. Tudi v novi izdaji sv. pisma imamo postavac: »Mi imamo postavac in po tej postavi mora biti obsojen«. In tako še na več mestih. Če je pa »postavac« dobra včasih, zakaj bi ne bila zmirom dobra? Če hočete prevesti »Ehegesetz«, morate rabiti in boste gotovo rabili »postavac«. Če takrat v sili, zakaj ne vedno? Postava je tudi krepkejša beseda od »zakona«, kakor se postavi tudi spodobi!

Sploh naj bi se besede, ki imajo dvojen pomen, ne rabile brez potrebe, ker lahko motijo — vsaj če nimajo na sebi naglasa. Taka beseda je »bohnica«, taka tudi »svetnik«. V Zagrebu so igrali igro »Trije vaški svetniki«. Človek ne ve, ali so ti svetniki zemeljski ali nebeški. »Minister« je imenoval nove občinske svetnike v Ljubljani. Časih je imenoval nove svetnike samo papež, zdaj tudi minister. Če se ta beseda v pomenu »svetovalec« že rabi, ji je naglas na prvem zlogu nujno potreben. Da, ko bi bili vsi svetniki tudi svetniki! Dokler pa niso, jih je treba v pisavi ločiti z naglasom. — Isto je z »laže«. Ali res laže, ali je le laže? Zato je mesto zadnjega bolj pametno pisati »slajže«; saj tudi ne pišete »laže«, ampak »slajže«. — Tudi »radie« ima dvojen pomen. Enkrat bolje »zaradie«.

Nekaj čisto drugega so stare, udoma-

čene, četudi nekoliko po tujem posnete besede, kakor pa nove tuje skovanke. Te udomačene tujke so dobile pri nas domovinsko pravico, se slišijo domače, skoraj bi rekel pristno slovensko. Zato jih je tako nespametno izganjati, kakor bi bilo nespametno izganjati iz Slovenije človeka, ki je danes pristen Slovenec, četudi se piše Klein, Groß, Schwarz, Teuerschuh ali Treo, Dereani, Accetto. Četudi so njih predniki prišli iz tujine, so se ti ljudje v teku časa popolnoma udomačili. Podobno bi smelo biti tudi s takimi besedami, kakor je »postavac«.

Enako je z besedo »ravno«. Recimo, da je posneta po nemškem »eben«. Zato mesto tega uvajajo in pišejo »prave« in »suprave«. Toda kako boste rekli »ravno prave«? »Prav prave« ali »uprav prave«? Ali vidite, da brez »ravno« ne moremo izhajati? Kaj bi se neki pacili!

S tem pa ni rečeno, da bi ne smeli vzeti iz kakega slovenskega jezika, zlasti iz najbližje nam hrvaščine, kake besede, ki nam je res manjka. Recimo »ukinitie«, ki je že splošno v navadi. Poleg vse čistosti jezika, ki jo ljubimo, mora odločati tudi pamet in potreba. Tudi veliki jeziki se ne branijo vsake tujke, ako je potrebujajo. Ako imajo Čehi za »državac« »stata«, za »smotac« »musitie«, Poljaki za »stiske« »sprasijac« in »druke«, se smemo tudi Slovenci zadovoljiti s »postavac« in z »ravno«.

Glede čiščenja jezika velja torej pravilo: Kar je udomačeno, je domače; zato naj se pusti! Novo nemskovanje in vsako nepotrebno potujčevanje jezika naj se odločno odklanja! Purizem, čiščenje jezika je potrebno, drugače se naberejo v njem vse mogoče smeti. Toda purizem mora biti pameten, zmeren, ne pretiran! Udomačene tujke rabiti, je naravno; nove skovanke po tujem brez potrebe uvajati, prisiljeno.

Pri Madridu

Visoke planote pokrajine Nove Kastilije se razprostirajo nekako v sredi pirenjskega polotoka, kjer ob reki Manzanarez, ki je nekoliko večja kot Ljubljana — leži glavno mesto Španije — milijonsko mesto — Madrid.

Severozahodno od Madrida se razteza gorovje Siera de Guadarrama, ki valoveče prehaja proti vzhodu v planoto. Griči, gozdovi, globoke in ozke doline — vse to dela prehod zelo težaven. Teren je ilovnat in suh. Ržten nekaj olja in vina le še malo kaj drugega pridelujejo po večini revni kmetje. Zato so deželani navezani na mestno industrijo, katera jim s premajhnimi plačili otežuje že itak bedno življenje. In ravno ti kmetje in delavci iz madridske okolice, katere je le zagrenjenost in beda poglajala v strelske jarke, ravno ti danes kaže največji odpor do svojih rdečih gospodarjev in niso redki slučaji, da kar cele skupine prestopajo k belim. Dobili sem nalogo organizirati prehrano tabora teh beguncov — zato sem bil zelo pogosto med njimi. Vedno novi begunci so nam obirno poročali o življenju in dogodkih v mestu, katero živi kar naprej svoje življenje, kljub temu, da se nahaja v sredi moderne vojne. Ko so padle na mesto prve bombe, so ljudje bili prestrašeni in vznemirjeni. Govorilo se je, da bo Franco uničil Madrid. Vsek dan ob gotovem času so zabrnala v ozračju letala, katera so potem bombardirala mesto. Ljudi se je polastila groza in so bežali v tunele podzemskih železnic in kleti. S časom so pa opazili, da letala mečejo svoje bombe samo nad gotovimi stavbami, kjer so se nahajala ministrstva ter civilna in vojaška uprava. Ravno tja je bil usmerjen tudi ogenj nacionalističnih topov in so razmeroma le poredkoma se je zgodilo, da so padle bombe tudi na privatne hiše ali na druge ceste. Potem so se nekje dneva prikazala letala, katera pa niso metala bombe, temveč letake. Ljudje so jih začudeno ogledovali. Franco poziva v njih prebivalce, naj izpraznijo gotove dela mesta — in točno določuje okraje in ceste, v katerih je nevarnost za civilno prebivalstvo. Rdeči so besneli! Vojna je sicer vojna — toda nima bi bilo veliko ljubše, da Francovi avioni pobijejo več tisoč žen in otrok — kar bi potem oznanili Evropi in celemu svetu kot velikansko reklamo — za sebe. Kaj nim pomeni življenje nedolžnih ljudi kadar gre za propagando. To je vzrok, da hote in premišljeno že vse leto zavlačujejo izpraznitev mesta — da lahko poročajo o neizmernih žrtvah vojne in lakote, katerim je seveda vzrok general Franco in pa ljudje in ideje, ki so za njim. Res je, da so že v naprej določeni deli mesta hudo prizadeti. So tukaj hiše, katere so od avionskih bomb deloma zrušene tako, da je v enem delu sobe še vse pohištvo in slike na stenah. Časih je pa ogenj dokončno razdejane. Nekateri hiše imajo v stenah velike odprtine, katere se potem zamašene s deskami — ker rdeče bande, ki prihajajo kot reševalci — oplenijo vse in v tovarnih avtomobilih odpeljejo. Jasnje je — da so to le gotovi okraji med cestami Grand Via in Montero. Ostali Madrid pa niti od daleč ni tako prizadeti. Zgodi se, da so že 10 minut po bombardiranju — ceste že spet polne veselih ljudi — avtomobili in tramvaji svigajo sem in tja, trgovine so spet odprte in nič ne kaže, da je to mesto bilo pred četrte ure napadeno od najstrašnejšega orožja dvajsetega stoletja. Gledališča so polna, kina so odprta cel dan in življenje teče naprej.

Franco ne namerava uničiti Madrida temveč le zavzeti. Madrid res da ni naravno središče Španije — temveč umetno ustvarjeno glavno mesto. Toda

našli razvoj mesta je pomnožil število prebivalstva nad en milijon. Danes je Madrid za Španijo izredno važen, zato ga Franco ne mara razbiti kljub nasprotnim načrtom nemških in italijanskih generalov.

V novembru 1936 leta je skušal Franco zavzeti Madrid s splošnim napadom toda ni uspel. Španski polki rdeče vlade so že hoteli prepustiti mesto belim, da bi ga obvarovali razrušenja toda potem so prišli ruski in mednarodni polki, kateri so prevzeli obrambo mesta. Jasno je, da je tem ljudem vseeno, kaj zapustijo za seboj — cvetoče mesto ali pa razvaline. Od takrat ekuša Franco Madrid obkrožiti in ga tako prisiliti da se mu uda.

Tako vidimo vzroke, zakaj se Franco tako dolgo zadržuje pri Madridu in zakaj ga ne pretvori kar v razvaline pa potem zavzame. Moramo misliti tudi to, da so v Madridu starši, žene in otroci Francovih vojakov in oficirjev. Ti ljudje dobro vedo, kaj pomeni za nje same vsaka bomba vržena na njihove lastne domove. Taka je torej borba za Madrid!

Mi smo se najbolj približali mestu z juga in jugozahoda. Fronta leži na valovitem terenu od Guadarrame, Escoriala do Naval Carnera in Brunette — potem se vleče ob neki Manzanares do Getafe. To so večinoma majhna mesteca po 3 do 10.000 prebivalcev — prav za prav le predmestja Madrida.

Le v parku Casa del Campo ležijo strelski jarki že v samem mestu. Redke vasi so razdejane in namesto kmetov so v hišah vojaki. Vse važnejše naprave in postojanke so skrite pod zemljo ali v gozdovih, da bi bile kolikor toliko varne pred sovražnim obstreljevanjem. Dovolj orožja in živila je zelo težaven, ker so glavne ceste razdejane od bomb in neorestan obstreljevanje tako, da je vsak promet po njih nemogoč. Stranske ceste in nove poti v bližini zgrajene so zaradi ilovnatega terena premehke in se vdirajo zlasti po deževju.

Kadar je po kakšnem napadu ta ali ona stran zavzela novi teren, je utrdila svoj položaj in skopala strelske jarke. Ti se vlečejo ob celi fronti na eni in na drugi strani — včasih po več vrst — se med seboj približujejo in oddaljujejo — kakršni je že teren. Globoki so 1 in pol do dva metra in toliko tudi široki. Sprejati je narejen nasip, a pogosto so napeljene pred nasipom tudi boječe žice, ki varujejo pred presenečenji. Tukaj so podzemski skrišališča, skladišča streliva, mesta za straže, katere stojijo priravnane in oborožene z ročnimi bombami. Strelski jarki so med seboj zvezani tudi s telefonom. V Casa del Campo so jarki ozki in se končujejo s podzemskimi prostori. Okrog štirideset metrov daleč se nahajajo nasprotniki in kakor hitro se sliši s te strani kakšno šumenje ali glasni pogovor že začno metati bombe. Ne daleč od tod — komaj dvesto metrov — so zgradbe univerzitetnega mesta. To so visoke stavbe — pravi nebotičniki, ki dominirajo nad celim okrajem. V njih se nahaja nekaj tisoč Francovih vojakov Marokancev, katere so rdeči obkrožili. Le opek pas je še prost za prehod, toda rdeči ga stražijo s strojinami, zato smo skupali podzemski hodnik, ki veže oblegane Marokance z drugimi četami. Po tem hodniku jim pošiljamo hrano in strelivo.

Za časa dežja se zlije voda v strelske jarke in morajo vojaki stati v vodi — včasih kar do kolena. Takrat so prisiljeni kar v blatu stati cele dneve — in nimajo možnosti, da bi se kam vlegli — kar stoji spoji. V tem ni nobene razlike med oficirji in vojaki. Vsi so tukaj enaki — vsi enako trpijo. Pitne vode je le malo, umivanje je prenehanje — zato so vsi kar črni od blata in smodnika. Čudovito je, kako pogumno prenašajo ti ljudje lakoto, žejo in trudnost. Včasih se zgodi, da ne jedo po dva dni, če rdeči streljajo tako, da se jim ne more prnesti hrano in vendar se trudijo, da bi ohranili dobro voljo. Pogosto se prenevanje in celo igranje meša z replaganjem strojin in eksplozijami granat. Tu stojijo, čakajo in trpijo ljudje, ki vedo da so tukaj le za stražo in le za toliko časa dokler Franco ne zavzame Biskajskih pokrajin v katerih je vojskovanje mogoče samo v poletnih mesecih. Kadar bo Franco likvidiral vojno na zahodu — bo lahko vrzel vse svoje polke pred Madrid, katerega hoče obkrožiti. Le tako ga bo zavzel in ohranil obenem.

Moramo misliti na to, da v tej španski državljanski vojni nasprotnik ni tuje in nasprotnikovo ozemlje niso tuje pokrajine. Vsak Španec se tega dobro zaveda — in zaveda se tega tembol — čim delj časa traja ta bratarmorna vojna — in čim večje so žrtve, ki jih mora donesiti ta narod.

Španija pomeni za Špance vse — za tujce pa le intereso sfero. Španija je danes prostor, kjer evropske velesile preizkušajo svoje orožje in svojo diplomacijo. Španija je krvavo plesišče evropskih držav in Španec že ve, da bo le on tisti, ki bo vse plačeval s svojo krvjo, delom in imetjem.

Rudolf Harc.

TEL. 22-21
UNION
Premiera
Film iz življenja ruskih oeguncov v Parizu
TOVARISC
Predstave danes ob 19.15 in 21.15 uri

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. Pri oglaših reklamnega značaja se računata enokolonoska, 3 mm visoka potisna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Vajenci

Vajenca
poštenega, dobrega računarja, sprejemnega takoj v trgovino z mesanim blagom. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »2483« 11569.

Prodamo

Buret,
lister in vsa letna oblačila nudi v elegantni izdelavi ceneno Presker, Sv. Petra cesta 14. (1)

Službe iščejo

Trgovski pomočnik
z desetletno prakso, želi prenesti službo za stalno. Prevzame tudi posredniško. Ponudbe v upr. »Slovenca« pod »Kavelje zmožen« št. 11558. (a)

Najboljši trboveljski premog

brez prahu
koks, suha drva
L. Pogačnik
Roharčeva 5 Telefon 20-35

Službodob

Izurjeno navijalko
(spulerico) sprejme takoj Fr. Kos, Zidovska ul. 5.

Denar

Vrednostne papirje
vseh vrst kupuje Slovenska banka v Ljubljani, Krekov trg 10, tel. 37-62

Mladenič

zdrav in krepak, kateri ima veselje do mlinarske stroke, se sprejme takoj. Valjčni mlin Studa, družba z o. z., Domžale. (b)

Hranilne vloge

vseh denarnih zavodov, terjatve in vrednostne papirje

Gospodična

vzgojiteljica, solidna, ki govori lepo nemško in ima gimnazijsko maturo, se sprejme v fino hišo. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »2009« št. 11514. (b)

Kupim knjižice

Zadružne gospodar. banke ali Mestne hranilnice Ljubljanske 250.000 din. Ponudbe na: Ergen Riese - Bled. (d)

Išče se oskrbnik

za samostojno vodstvo srednje velikega hmeljskega posestva. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Oskrbnik« 11537. (b)

BANČNO KOM. ZAVOD in MENJALNICA

MARIBOR
Aleksandrova ulica št. 40
vnovčuje

ISČEJO:

Mesečno sobo
stalno, lepo, po možnosti v vili v mestu, iščem. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Soliden gospod« št. 11596. (a)

Krasna nova vila

moderno izdelana, z lepim ograjenim vrtom — naproday za gotovino 115.000 din. — Duhani, Klunova ul. 11, Kodeljevo, Ljubljana. (p)

ISČEMO RISARJA (umetnika)

za šefa risarskega oddelka, prvenstveno risarja s peresom (Federzeichner), večšega izdelovanja pisemskih glav, projektov in lepakov. — Prednost imajo poznavalci litografske tehnike. — Ponudbe z vzorci del na Grafičko podružje »OBLIK«, Beograd, Vuka Karadžića 18.

Kunaver Ludvik

gradbeno-strokovno naborništvo posredovalec — Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 37-33, ima naproday večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpogo. (p)

Kupujte pri naših inserentih

Sem morda bil zaspal? — Mar se mi počenja mešati? — Kraljica iz Thule, kaj bi ti mogel jaz pomeniti? Čemu me zoveš? ... Oh, le tvoj norec bi mogel biti, le tvoj norec! —

Harro položi svojo glavo na mizo poleg svojega kristala in njegova pleča drhte tako močno, da bi mogel kristal znova zavneti! ...

Kaj pa je z Rožamarijo? Mislim, da je pod drevesom zaspala. Pogledj vendar! Če je utrujena, naj gre počivati! —

Na te besede kneginje odloži knez svojo knjigo: »To je res prav zanimivo! ... To si pa odlično zadela, Rožamarija!« In knez se poda v drugo sobo. ... Toda Rožamarija ne sedi na svojem stolu. ... Tam leži kakor je zdrsnila na tla, pod božičnim drevesom, snežnobela z na pol odprtimi očmi! —

»Sarlota! ... Moj Bog! — Rožamarija se je onesvestila! Pridi vendar sem!«

Kneginja vstopi in zavpije: »Mrtva je! Jaz jih ne morem videti — teh oči! Pokrij jih vendar, te strašne oči!« — Oče drži svojega otroka v naročju.

»Neumnost! Čutim utripati njeno srce. Pomagaj vendar! Pokličij ljudi!«

Kneginja steče k vratom ter pritisne na zvonček. Potem se vrže na divan in skriva v blazinice svoj obraz. Vsa iz sebe vpije: »Jaz tega ne morem gledati! Ona je mrtva! ... Odnosite jo! Oh, odnesite jo!«

In že neso Rožamarijo na njeno posteljo. Tam leži z zaprtimi očmi. Knez jo drži za roko. Hvala Bogu! Ze se čuje rahlo sicer, toda enakomerno utripanje srca. Knezova roka drhti, da ne more več otipati žile. Zato pritisne svoja usta na blede ročice in v svojo veliko radost čuti prav rahlo utripanje. — Tudi zdravnik je že prišel. — Naposled Rožamarija vendarle odpre svoje oči ter zašepeče: »Daleč, daleč sem bila zletela! — Toda to je zelo težavno. ... Polet — hudo utruji — boli!« —

Razvalinski grof ekoči pokoncu, da se prevrne stol »Dušica! Kraljica!« Toda on je sam v svoji veliki mračni sobi s svojo vazo iz svetlega kristala s svojimi vijolicami. — »Kaj je bilo to?

prostorih s tem lepim, resnim drevescem, katerega je Rožamarija okrasila po lastni zamisli. Nekam tuje done ti glasovi ...

V svoji etari sobi sedi razvalinski grof. Pred pol ure je prišel v globokem snegu iz Berlina sel ter mu je nekaj prinesel. Z veliko skrbnostjo in osuplostjo je odprl pošiljko neimenovanega pošiljavca. Ko je odstranil zadnji ovoj, ga presenetil ljubki vonj vijolic. Srce mu bije hitreje. —

Tuendar ne more biti! — In ta krasna vaza s srebrnim podstavkom! Srebrne vejice objemajo svetli kristali. Že oblika sama, ki se je med stotero drugimi morda edina mojsrju tako dobro posrečila, da se dozdeva, kot bi bila proizvedla narave, izdaja roko, ki jo je izbrala. — In tu na dnu kristalne vaze počiva šopek vijolic, ovit z zlato nitko ...

Zdaj sedi Harro pred tem božičnim darilom ter stmi in strmi! Kar začuti, kot bi se mu vžigale v dušo fine, nežne poteze ...

»Dušica! Tako torej ti odgovarjaš na kruti udarec, najkrušiji za tvoje toplo srce! Povračaš ga s toliko ljubavjo! O, dušica, ko bi te mogel kje najti, tekel bi do konca sveta, da bi se ti zahvalil. Toda, ni te mogoče več najti! Podala si se v svoje blažene vrtove. Tuja mlada vila ima tvoje oči in tvoje srce. O kraljica iz Thule! — Moj Bog, kaj bi nai razvalinski grof s teboj počel? Ti tuja, blede kraljica z zlato kronico!«

Čuj! Ali ni zavznel kristal? Fino, močno in milo? — Ali ni odmevalo iz tajnostne globine? Mar se ne dviga rahlo nad mizo, nad vazo, ki ga kdo dvignil z roko? — Ne stoji tamle bela, vitka, visoka postava z zlato krono in ne zro vanj nad vazo velike, rjave, nadvse mile oči? — In ponovno zavzveni svetli kristal, bolj tuje in še mileje — in že bolj oddaljeno! —

Razvalinski grof ekoči pokoncu, da se prevrne stol »Dušica! Kraljica!« Toda on je sam v svoji veliki mračni sobi s svojo vazo iz svetlega kristala s svojimi vijolicami. — »Kaj je bilo to?

knji o starih gradovih, katero mu je bila izbrala Rožamarija. — Kneginja pa sedi pred klavirjem ter proučuje nove note in izvablja tu pa tam iz strun kakšen akord. —

Rožamarija vzame etui, ki leži pod drevesom in v katerem je malo prej še počival na krasnem baržunu niz svetlih biserov. Bisere same že nosi. — Biseri se morajo verno nositi. — Oče sam jih je obesil Rožamariji okoli vratu. —

Na spodnji veji božičnega drevesa visi, popolnoma skrit, nad prostorom Rožamarije, črni močitelj. Prav previdno ga odreže z ostrimi škarijami ter ga položi v etui na beli baržun. Zelo čudno se mora počutiti mali črnuhar na tej krasni postelji, ki mu je kakor umerjena! Nato zapre etui, zdrсне v globok naslonjaj po drevesom ter položi glavico na svoje roke, ki počivajo na naslonu. Mama bi je ne smela tako videti, toda ta se ne briga zanjo. —

Ze od sv. Tomaža sem, odkar se je razšla s Harrom, občuti čisto čuden pritisk na srce. Danes je ta pritisk občutnejši. Sicer je ne boli Bog ve kako hudo, vendar pa ji vzbujajo pomisleke. Zamislila se je!

»Če bo še huje, da, potem odletim, kakor sem tolikokrat kot otrok sanjala. Vedno se mi je sanjalo o tem poletu in nočoj bom gotovo zpet frfotala z mehkimimi krili. — Harro bo zdaj svojo pošiljko že imel, — on jo že ima! Kako čudno mi je vendar! — Domnevam, da ga vidim ... Moj Bog, jaz se bom naučila še letati ... Harro, ti sediš in elmiš v vazo in vijolice so še sveže in, ne ... jaz se tega vendar ne bom učila ... to prehudo boli ...«

Knez se sklanja nad svojo kneginjo. Pravkar je čital o enem svojih gradov. Kar zasliši, kot bi nekaj padlo. Toda, ker je zopet vse mirno, lista naprej. Kneginja je končno nekaj našla, kar ji ugaja ter udarja malo neodločno na klavir. Toda kmalu se razvije valčekova melodija, čustvena, malce plehka, s posebno raznihnostjo, kakor jo ona ljubi ter se začne razlirati po teh visokih lepih

Tripresna deteljica

Spisal M. Kunčič. — Ilustriral M. Sedeš.

Tako so bili zatopljani v svoje opazovanje, da niso elišali, kako sta se jim tik za hrbet priplazili dve temni postavi.

»Hej, kaj pa vi tukaj, frkolini!« je zagrmel nad njimi tuj, osoren glas.

Dečki so se obrnili in vztrepetali, kakor da so zagledali pred seboj samega gozdnega moža. Kakor oglje črne oči dveh ciganov so se srepo zapile vanje. Eden izmed prisilcev je imel na glavi kosmato kučmo in v roki bič, obraz pa je imel tako divji, da se je Jožek ob pogledu nanj takoj spomnil morskikh razbojnikov, o katerih je nekoč bral grozne reči. Drugi cigan je bil nekoliko mlajši in namesto kučme je imel na glavi klobuk s širokimi kraji. A tudi njegov obraz ni obetal nič dobrega.

»Ali ste mutasti!« je zarohnel cigan v polomljeni slovensčini.

»Ni-nismo ...« je zajecjal Peter.

»Torej kaj delate tukaj?« je cigan grozeče ponovil svoje vprašanje. »Zalezujete nas, kajne?«

»O, gospod cigan, tisto pa že ne!« se je oglašil Jožek in ga proseče pogledal. »Saj nismo vedeli, da ste tukaj.«

Cigan jih je premotril od nog do glave in se zarežal:

»Aha, že vem! Popihali ste jo od doma, kajne? Lepi ptički, he, he!«

Dečki so se v zadregi spogledali in niso vedeli, kaj naj bi odgovorili. Nande je naskrivaj sunil Petra s komolcem pod rebra in mu šepnil na uho: »Pojdimo!«

Cigan pa je imel bistro oči in oster sluh.

»Le počakajte, le!« je oblastno ukazal in se spet grdo zarežal. »Se bomo še malo pomenili.«

Posedstva

Več parcel v Ljubljani
ugodno naproday na knjižice Kmetijske hranilnice Ljubljanske. Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 11477. (d)

Stanovanja

5 1. avgustom oddamo:

Trisobno stanovanje z vsemi priključitvami.

Samsko stanovanje s centralno kurjavo in souporabo kopalnice.

Enostanovanjsko vilo z vsem komfortom in velikim vrtom.

Vse potrebne informacije daje:

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 19 vsak delavnik med uradnimi urami od 8 do 14. Telefon 25-21 in 25-22

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Kupujte pri naših inserentih

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 24. julija: 12 Glasba pisana, vesela s plošč — bo kar naprej donela — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 — Glasba pisana, vesela s plošč — bo kar naprej donela — 14 Vreme — 18 Ruski sekstet — 18.40 Pogovor s poslušalci — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nae, ura: (Kreko Kovačič, Zgb) — 19.50 Pregled sporeda — 20 O znanosti in politiki (z. urednik dr. Lojze Kuhar) — 20.30 Počitalske idile (pisani večeri), napisal Jakob Zvan, izvajajo člani rad. igral. družine; vodi Jože Zupan — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Lahkih nog naokrog (plošče).

Drugi programi

Sobota, 24. julija: Belgrad-Zagreb: 20.45 Wagnerjev »Lohengrin« (prenos iz Bayreutha) — Dunaj: 20.30 Simfonični koncert — 22.40 Mahlerjeva 11. simfonija — Budimpešta: 16.22 Wagnerjev »Lohengrin« (prenos iz Bayreutha) — Trst-Milan: 17.15 Plošče — 21 Gledališki večer — Rim-Bari: 21 Izra — 21.40 Izbrana glasba — 22.45 Plesna glasba — Praga: 19.35 Operetna glasba — 21.25 Orkestralni koncert — 22.35 Glasna glasba — Varšava: 20 Za Poljake v tužini 21.05 Lahka glasba — Nemške postaje: 16 Wagnerjev »Lohengrin« (prenos iz Bayreutha).

Agnes Günther:

46